GENT
OPINIÓ
CULTURA
MOIANÈS
POLÍTICA
CRÒNICA

La Tosca

MOIÀ Juny 2025 núm. 833

Hi haurà consulta?

Un projecte de cinema a Moià

Preocupació per la situació a Palestina

Oficis i personatges: Sebastià Padrisa, pastor

Escorxador Comarcal del Moianès

Zona Industrial
Avda. del Prat, s/n
08180 MOIÀ

Tel. / Fax 93 820 80 84
Mòbil 608 44 21 87
Partic. 93 830 09 20

GRAU
SERVEIS IMMOBILIARIS DES DEL 1943

Immobiliaris
de confiança a
Barcelona.

Patrimonis
Comunitats de propietaris
Immobiliaria
compra, venda i lloguer
Assegurances

GRAU Serveis Immobiliaris
Via Augusta, 64-66 entl. 3ª
08006, Barcelona
932 377 838

GENT
OPINIÓ
CULTURA
MOIANÈS
POLÍTICA
CRÒNICA

La Tosca

MOIÀ JUNY 2025 Any 79 núm. 833

EDITORIAL

Una pel·lícula de final incert

Aquesta TOSCA es tanca l'1 de juny: hi ha convocat un ple extraordinari per al dimecres dia 4, que aprovarà inicialment la modificació puntual del Pla General d'Ordenació de Moià en el sector del polígon industrial del Prat. També és previst aprovar-hi el conveni de cessió de terrenys per a la construcció de la planta de biogàs.

En menys de tres setmanes, doncs, s'hauran succeït dues reunions convocades sigui pels impulsors sigui pels agents crítics dels projectes del Prat, així com hauran tingut lloc dos plens municipals i dues «concentracions d'urgència» sobre aquests temes, actes dels quals informem a l'interior de la revista. A Moià s'arriba a mitja legislatura municipal amb un punt d'inflexió important. El recorregut administratiu per a ampliar l'escorxador, legalitzar el polígon del Prat i construir la planta de biogàs és encara llarg, però l'aprovació inicial és tota una fita i una victòria per a l'alcalde, Dionís Guiteras, que va incloure el projecte de la planta de biogàs tant en el programa electoral com en el seu llibre *Lligar-se bé les espardenyes.* En l'acte informatiu de Les Faixes esmentà la situació econòmica heretada i digué que sanejar l'economia fou un joc de nens en comparació amb l'arranjament dels problemes urbanístics que la vila arrossega. Farà catorze anys que l'alcalde també va convocar un acte a Les Faixes on declarà l'ajuntament en fallida i anuncià que no podria pagar les nòmines dels empleats municipals sense ajuda externa. Aquest any 2025, la transcendència del que hi ha en joc pot recordar aquella situació.

Els qui s'oposen a l'ampliació de l'escorxador i a la planta de biogàs han argumentat amb dades públiques que les inversions necessàries i les despeses de funcionament de la planta no s'ajusten a les previsions econòmiques ni ambientals del municipi, però sobretot han defensat que unes mil vuit-centes persones de Moià van signar-hi en contra i que va demanar-se formalment la celebració d'una consulta popular, consulta que la Generalitat ha validat i contra la qual el consistori ha anat presentant recursos. ¿Es farà, doncs, la consulta? I quin sentit té, ara que els projectes ja tenen l'aprovació inicial?

En aquesta revista s'explica també com l'organització de les famílies per a defensar el manteniment de les dues línies a Infantil-3 ha fet rectificar el Departament d'Educació i, per tant, el curs vinent continuarà havent-hi una línia a l'Escola Pia i dues a l'escola pública Josep Orriols Roca. Tothom podrà triar, doncs. És una notícia excel·lent per al poble, que evitarà els riscos de segregació escolar. Que hi hagi una societat civil activa, crítica i amb iniciatives és un bon indicador de la qualitat democràtica. Entre aquestes iniciatives, destaquem l'associació CinemaViu, que ha permès de tornar a estrenar una pel·lícula a Moià després de dècades. Els desitgem un llarg recorregut, així com desitgem que la «pel·lícula» del polígon del Prat acabi bé.

ÍNDEX

Editorial	**3**
Vida municipal	**5**
L'escola pública de Moià manté dues línies ... *J. Font*	5
Ampliació de l'escorxador, planta de biogàs ... *J. Font*	6
Opinió	**11**
Moià, planta de biogàs, escorxadors ... *M. Fortuny*	11
Cartes a la Redacció	**14**
Consideracions sobre l'article ... *M.C. i M.D. Petitbò*	14
Actes i esdeveniments	**15**
Un projecte de cinema a Moià. *E. Altarriba*	15
Les entitats informen	**18**
Els Avets participarà en una convenció de l'ONU, a Nova York	18
Els espais patrimonials i la geologia ... *Museu de Moià*	20
Conflicte i solucions a l'Orient Mitjà ... *R. Manzanera, T. Arisa*	22
Una xerrada sobre cent anys de colonialisme ... *N.P. Cirera*	24
Biblioteca Municipal 1 d'Octubre	28
El 42è Festival Viñas començarà amb òpera. *Joventuts Mus.*	29
Celebració seixantina	29
Moianès	**30**
L'aplec de Sant Feliuet reviu; la diada ... *D. Prat*	30
25 anys d'escoles noves a Oló. *J. Canamasas*	32
Finestra Oberta	**34**
Alèxia Lleonart. «Romaní, fòssils, tronc cremat»	34
Perfils	**36**
Oficis i personatges (17). Pastor: S. Padrisa. *R. Portet*	36
Esports	**41**
Gran temporada del primer equip de futbol ... *J. Riera*	41
Un dia de partit: el Moià promociona a segona ... *E. Altarriba*	42
Els germans Serrat Gutiérrez al campionat ... *Club Judo*	44
Publicacions	**45**
Entorn de llibres. *C. Riera*	45
«Hasta el final: basado...». *J.C. Redondo, F. Round*	46
Llibres, Revistes, Diaris	47
Moviment demogràfic / Necrològiques	**49**
Dades meteorològiques	**50**

Fot. Josep Font

LA TOSCA Can Carner. Joies, 11-13 - 08180 Moià · latosca@latosca.cat · www.latosca.cat

Consell de Redacció: Eduard Altarriba, Alícia Arisa, Neus P. Cirera, Jaume Clarà, Josep Font, Cristina Forcada, M. Carme Muñoz, Elvira Permanyer, Roser Portet, Josep Riera, Elisa Roca, Josep Ruaix
Administració: Eduard Gómez
Disseny de la revista: Soldevila. Disseny i Comunicació — Impressió: Winihard Gràfics, Moià
DL B-4501-1983 — ISSN 2014-5160, 2014-5179 (versió digital) — 8 números l'any. Preu de l'exemplar: 5'0 euros

Edita: ASSOCIACIÓ CULTURAL MODILIANUM

Amb el suport de: Generalitat de Catalunya Departament de la Presidència · Ajuntament de Moià

LA TOSCA és membre de: (≡)ACPC Associació Catalana de la Premsa Comarcal

VIDA MUNICIPAL

L'escola pública de Moià manté dues línies d'I3 després de la rectificació d'Educació

Josep Font

El pròxim curs d'Infantil 3 es presentava complicat, a Moià, perquè, amb el mateix nombre de preinscrits a l'escola pública, 28, el Departament d'Educació havia comunicat que de les tres línies existents enguany —dues a l'Escola Josep Orriols Roca i una a l'Escola Pia— es passaria a dues. Vuit dels alumnes preinscrits a la pública haurien d'anar a la Pia, i es decidirien per sorteig entre els preinscrits amb menys puntuació.

L'AFA de l'escola bressol Garrofins va demanar una reunió a inspecció del Departament d'Educació —«ens va costar molt de tenir resposta», afirma Maria Valls, una mare afectada— i van encetar una campanya de comunicació reivindicativa, amb cartells de disseny professional, fets per una de les mares, Alba Oliveras, i amb lemes com «Amb una sola línia pública, Moià perd», «No som números, som el futur», «28 infants, no en sobra cap» o «L'escola pública és un dret, no un sorteig».

Les reunions amb Educació i entre les escoles es van multiplicar, i s'emeteren comunicats tant des de l'Escola Pia com de l'AFA Garrofins i de l'Escola Josep Orriols Roca. Havien aconseguit programar una reunió al Parlament de Catalunya la primera setmana de juny i havien convocat a la lectura d'un manifest al pati de l'escola pública el dissabte 31 de maig.

Davant de tota la mobilització social, però, finalment el Departament d'Educació va fer marxa enrere, i Saray Gómez, directora dels Serveis Territorials del departament a la Catalunya Central, va trucar a l'AFA Garrofins i a l'ajuntament per comunicar-los que finalment es mantindran les dues línies d'I3 a l'escola pública Josep Orriols Roca, així com la línia de l'Escola Pia.

Eva Roger, regidora d'Educació a l'Ajuntament de Moià, valorava la decisició de la Generalitat com «el millor dels escenaris» possibles, perquè no els semblava gens bé la decisió de suprimir una línia, fet que hauria comportat un problema de segregació, i destacava la capacitat de mobilització de les famílies. Finalment, l'acte del 31 de maig a l'escola es mantingué i canvià el seu caràcter reivindicatiu pel de celebració festiva.

Pancarta a la Baixada del Mestre (fot. J. Font)

Ampliació de l'escorxador, planta de biogàs i consulta: una quinzena de vertigen

Josep Font

Cartells pro consulta (fot. J. Font)

En poc més de dues setmanes, la convocatòria de dues xerrades, per part d'El Fanal i de l'ajuntament, així com la celebració de dos plens municipals i dues «concentracions d'urgència», han significat un punt d'inflexió en els projectes del títol. En tancar aquesta edició, no era ben clar en quin punt es troba la consulta i s'haurà tramitat l'aprovació inicial de la modificació urbanística en el ple convocat per al dimecres 4 de juny. Moià, doncs, arriba al zenit de la legislatura amb molta densitat d'informació, d'arguments i raons, que provem de desgranar per ordre cronològic.

Dijous, 15 de maig: xerrada-col·loqui a l'Auditori de Sant Josep

El Fanal i Moianès pel Decreixement van organitzar a l'Auditori de Sant Josep la xerrada-col·loqui «Escorxador-Biogàs, per què ens hi oposem». Amb un recinte ple i molt receptiu, el desenvolupament de l'acte va consistir, bàsicament, a contrastar «el que ens han explicat», és a dir, el que ha afirmat l'ajuntament en presentacions, declaracions i fullets impresos, com també el que ha dit el propietari de l'escorxador, amb «el que hem descobert» a partir d'informació pública que El Fanal ha documentat amb peticions i reclamacions. L'acte, conduït per Pilar Clapers, va tenir un to gairebé acadèmic, en el sentit de basar les afirmacions de la ponent en moltes dades de caràcter públic. A la sessió s'hi van incorporar àudios i vídeos de l'alcalde de Moià i del propietari de l'escorxador, que, tractant-se d'adversaris, van ser presentats amb un to ben respectuós.

La sessió va fer una seqüència dels fets des que, l'any 2019, una sentència obligava a tancar l'escorxador —que

l'any següent va canviar de propietari— i es mostrà l'editorial de LA TOSCA que advertia dels problemes urbanístics que Moià arrossegava. Hom es preguntà si en la documentació de compravenda no havia alguna nota advertint el comprador sobre la situació legal de l'escorxador. Es respongué que a l'escorxador hi operen set empreses diferents, una estratègia per a evitar l'obligació de tenir representants sindicals per part dels treballadors. Es descriví l'empresa com a aliena a la comarca pel que fa a l'origen i la destinació dels animals sacrificats: «Ningú no va a l'escorxador, només una granja petita; maten sis animals a la setmana per a una botiga i dos més per a una altra. I prou.» També hom va donar compte de les gestions fetes per El Fanal a la Generalitat, gestions que han motivat l'inici d'un expedient sancionador a l'escorxador per sacrificar el doble de porcs dels autoritzats.

Pel que fa a la planta de biogàs, els organitzadors de la xerrada van explicar que l'ajuntament els havia reunit l'abril del 2023 i que «no ens va convèncer ni la ubicació ni el tema de la planta, i vam dir que no ens posicionaríem fins a conèixer el projecte, que ens l'ensenyen, però no ens el donen». Van mostrar la petició d'informació que havien fet a l'ajuntament aquell desembre, després que el propietari de l'escorxador i l'ajuntament haguessin presentat el projecte de modificació del planejament a tots els grups municipals. Van retreure que l'ajuntament només hagués lliurat la informació l'octubre del 2024, i encara perquè El Fanal va acudir a la Comissió de Garantia de l'Accés a la Informació Pública.

Van afirmar que el 23 d'octubre del 2023 el propietari de l'escorxador registrà a les oficines municipals l'avantprojecte de modificació, el qual aquell mateix dia l'ajuntament es va fer propi mitjançant decret d'alcaldia. I que, encara el dia 23, van tenir temps perquè l'arquitecte municipal fes un informe positiu i tramités a la Comissió Territorial d'Urbanisme la proposta. Tot en un sol dia.

En relació a la planta de biogàs, van qüestionar sobretot les dades econòmiques aportades pel consistori i afirmaren que el cost total pot suposar una aportació municipal de 5,6 milions d'euros de fons propis, uns 834 euros per habitant. També van mostrar que no són reals les xifres d'estalvi que suposarà la planta. Van qüestionar, així mateix, l'absència de fums i pudors que un fullet de l'ajuntament anuncia.

Xerrada-col·loqui a l'Auditori de Sant Josep (fot. J. Font)

Pel que fa a la legalització de la zona industrial, els organitzadors van assegurar que una part important del polígon està legalitzat (Sector UAU 2001), segons consta en les dades del Mapa Urbanístic de Catalunya, a diferència del que havia afirmat l'alcalde en presentacions anteriors.

La primícia d'aquest acte va ser, però, l'anunci que la Fiscalia de Medi Ambient ha iniciat diligències d'investigació a l'alcalde en resposta a una denúncia de per què no s'havia executat la sentència que declarava il·legal l'escorxador; s'han donat quinze dies a l'ajuntament per a documentar el que havia fet amb vista a executar la sentència i les modificacions de planejament encetades. En cas que la Fiscalia decideixi tirar endavant, van afirmar, els fets podrien ser constitutius d'un delicte de prevaricació urbanística.

En el torn d'intervencions, Montse Girbau, regidora municipal, va mostrar la preocupació del seu grup polític per la gestió de la planta de biogàs, que pot comportar més despeses de les anunciades. Les regidores de Junts afirmaren en acabar l'acte que donarien suport, en el ple convocat per al dimecres següent, a la moció presentada per a l'admissió de la consulta popular.

Dimecres, 21 de maig: concentració i ple

La concentració va començar mitja hora abans que el ple i aplegà unes dues-centes persones sota el lema «Volem decidir Escorxador-Biogàs». Es va sentir «alcalde, dimissió», en alguns moments, amb uns concentrats que es feien sentir des de la sala de plens. Cal dir que els manifestants no van intentar accedir a l'edifici ni tampoc se sentiren proclames incendiàries com en concentracions anteriors.

El ple va tombar la «Moció per a l'admissió de la consulta popular no referendària sobre la Modificació Puntual del Planejament per a permetre l'ampliació de l'Escorxador i la construcció de la planta de Biogàs municipal». En contrast, s'aprovà una moció per a l'admissió de la consulta popular no referendària sobre la modificació puntual del planejament per a permetre la regularització i ampliació del polígon industrial del Prat i la construcció de la planta de biogàs municipal. La moció d'AraMoià es comprometia a no interposar cap recurs contenciós administratiu al Tribunal Superior de Justícia de Catalunya per la qüestió de la consulta.

Concentració a la plaça de Sant Sebastià (fot. J. Font)

Divendres, 23 de maig: presentació a Les Faixes

La sala de Les Faixes es va omplir per escoltar la presentació, que anà a càrrec íntegrament de l'alcalde, Dionís Guiteras. Aquest encetà l'acte dient que, entre els assistents, veia persones que hi estaven radicalment en contra, altres amb dubtes i unes altres a favor, i que això era positiu. Sobre la transcendència del moment, afirmà que portava catorze anys a les institucions però que aquell acte era el repte més difícil que havia tingut: «El deute de Moià era un joc de nens, comparat amb els problemes urbanístics», i que, tot i que els tocà d'acomiadar el 40% de la plantilla municipal i negociar amb els bancs, «quan toques l'urbanisme toques ulls de poll». La presentació estava estructurada en sis punts: transparència, regularització del polígon industrial, ampliació de l'escorxador, planta de biogàs i consulta popular, a més d'un torn de preguntes.

Sobre la manca de transparència, l'alcalde va afirmar que els problemes del polígon s'havien explicat a l'ajuntament de feia anys, que «la planta de biogàs està inclosa en el nostre programa i en el d'una altra candidatura», que s'havien fet presentacions amb entitats i col·lectius de Moià.

Pel que fa a la regularització del polígon industrial del Prat, va recordar com en els anys noranta l'escorxador era un servei obligatori del municipi, que tenia l'equipament al carrer Canigó. El trasllat fora del poble fou una idea encertada i «va ser una bona pensada crear un polígon industrial». Però no es va acabar, ni es va respectar el planejament vigent per a passar d'ús agrari a ús industrial. Actualment el consistori no pot donar les llicències a les empreses que ho necessiten, perquè no tenen els serveis mínims. «He d'abaixar les orelles i dir que no hi era, jo, llavors.» El problema de la zona industrial, doncs, no és de l'escorxador, només. «Montbrú, Nadols, Winihard, Padrisa, Tero... Tots estan al mateix "barco". No n'hi ha cap que se salvi».

Amb una citació d'una advocada que l'assessora per la denúncia anteriorment esmentada, Guiteras va deixar clar que les autoritzacions i permisos que emparen les activitats desenvolupades per les empreses atorguen als seus titulars uns drets que, en cas de ser desconeguts, podrien donar lloc a indemnitzacions milionàries per part de l'ajuntament. Per a legalitzar el polígon falten vialitat i zones verdes. Hi ha volums disconformes i fora d'ordena-

Dionís Guiteras, en l'acte de Les Faixes (fot. J. Font)

ció, com percentatges màxims de sostre, aparcaments, distància entre veïns. «La deixalleria està situada en una zona verda d'equipaments. És una il·legalitat flagrant.»

L'alcalde va mostrar que anteriorment s'havien estudiat opcions per a augmentar la superfície necessària del polígon, però que no havien estat acceptades pel departament d'Urbanisme. Explicà que el propietari de Masia Tero havia comprat uns terrenys —que descrigué dient: «Hem d'agrair als propietaris de Castellnou que els venguessin, perquè, si no, no s'hauria pogut fer»— i que va anar a l'ajuntament per fer cessions de terrenys per tal de regularitzar el polígon a canvi de créixer. Aquella primera idea, en què hi havia un plànol previ, l'alcalde la va compartir amb tots els grups municipals i «aquella taca es va escampar com la pólvora aquella mateixa nit; allò va destruir la confiança entre equip de govern i oposició i, a més, ha dividit el poble; això no és el que s'aprovarà», va dir.

Com a primícia, va mostrar els plànols de l'ampliació de l'escorxador que s'aprovarà —plànols que havien arribat a l'ajuntament el dia abans—. L'ampliació consta de cinc naus, de mides diferents: una permetrà de crear productes elaborats, una transformació que Masia Tero fa actualment a fora. Una altra serà congeladora, i una tercera servirà per a assecar pernils. En la quarta nau s'aprofitaran els menuts per a fer menjar per a gats i gossos. Però la cinquena, la més petita, és la més interessant, i serà per a fer heparina i vàlvules de cor de porcs amb destinació a la medicina; actualment, només n'existeixen a Suïssa i als Estats Units; això es farà amb la col·laboració d'un hospital i una universitat de referència de l'Estat espanyol. «Quan alguns diuen que si vindran més negres..., potser sí, però investigadors i llicenciats en medicina. Això estaria fet en el 2027», va reblar l'alcalde.

Sobre la planta de biogàs va afirmar, com havia dit anteriorment, que serà de titularitat municipal i, per tant, cent per cent pública, que no rebrien residus orgànics d'altres comarques, que la ubicació és tècnicament idònia i que permetrà la independència energètica en relació als oligopolis energètics. Va afirmar que, efectivament, es podria posar en un altre lloc, però per a aprovar-ho urbanísticament i transformar sòl agrari en industrial s'ha de demostrar l'interès públic i que, amb la llei a la mà, no era argument suficient el manteniment de les empreses i els llocs de treball. Cal ubicar-hi, doncs, alguna cosa nova en un termini breu.

Va assegurar que la planta no contaminarà. «Hi ha milers de plantes a Europa. Algunes contaminen i altres no. Depèn de quan s'han fet.» La circumstància de ser pública garantirà encara més l'absència de pudors. L'alcalde va posar exemples de plantes de biogàs molt properes a escoles, cases, hospitals i residències d'estudiants, com ara a França, Alemanya, Dinamarca i també a Barcelona i a Vic.

Sobre el tema de la consulta popular, va fer autocrítica. «Ho he fet molt malament. De zero a deu, em poso un zero i mig. M'he equivocat.» Va recordar que la Llei de consultes populars es feu per a donar cobertura al 9N i que el Tribunal Suprem la va retallar. Digué que no podia votar tot el cens. «Aquesta llei és un nyap. No podrà votar tot Moià. Ho sabeu?» «És una consulta no vinculant que al final hauré de decidir jo. Si ho accepto, estic prevaricant. Perquè si les empreses tenen uns drets que no accepto, això és prevaricació.» Va assegurar que defensarà que la campanya es faci amb el màxim d'informació i tenint en compte que aquest tema ara està judicialitzat.

La sessió s'acabà amb preguntes del públic i amb intervencions dels promotors de la consulta, com Carme Sala, o d'El Fanal, com Pilar Clapers.

OPINIÓ

Moià, planta de biogàs, escorxadors i macrogranges, complexitat

Miquel Fortuny, biòleg

Paul Valéry deia que un àtom de certitud objectiva destrueix un món de certitud subjectiva, i va ser Blaise Pascal qui explicà en què consisteix l'art de convèncer, que justament és provar-ho tot amb el suport de dades... (dades no esbiaixades, lluny de l'interès de la dinàmica política i sense confondre objectius). Aquest article és el resultat de reflexions sobre preguntes de gent propera respecte al meu parer sobre el titular de més amunt.

Començaré dient que sí a una planta de biogàs petita, diguem inferior al processament de 10.000 tones anuals; mai, però, sotmesa a l'interès d'un escorxador i en una ubicació inadequada. Ha de ser una planta reduïda i enfocada al bé comú: rebuig, energia i purins. És cert que existeix una regla bàsica que explica les regulacions en la biosfera, i és que tot residu és un recurs; residu local, minimitzant necessitats de transport, energia i petjada de carboni.

Primer de tot, caldria legalitzar el polígon, però sobre això no hi entenc... Opino, però, que la legalització o regularització del polígon hauria de ser, potser, el primer tema a resoldre's, però no per la via d'una ampliació de Masia Tero.

Després vull dir —i per a mi és cabdal i seria el fonament per a decidir— que ens caldria reconèixer que els sistemes naturals en els quals s'ancoren les nostres societats —com els aqüífers, espais protegits de flora, fauna i funga— són infraestructures més bàsiques encara que els sistemes viaris, del funcionament dels quals depenem, i que cal eliminar tots els subsidis i requalificacions que tenen o poden tenir efectes negatius sobre les infraestructures naturals, i per això estic també en contra d'una ampliació de l'escorxador (no de la regularització del polígon). Hi ha massa coses que encara no sabem i continuem depenent dels sistemes de suport de vida; aquestes infraestructures fan referència a una xarxa estratègica d'espais naturals i seminaturals, com ara parcs, boscos, rius i aiguamolls, com també aqüífers, dissenyats per a proporcionar serveis ecosistèmics i protegir la biodiversitat. Aquests espais poden ser tant naturals com artificials i busquen millorar la qualitat de vida de la gent i la salut dels ecosistemes. Les infraestructures «grises» (les que fan referència a les estructures construïdes, com carreteres, ponts, sistemes de clavegueram i plantes de tractament d'aigua, de biogàs), és a dir, les humanes, també ho són (no totes s'han fet per a alimentar negocis de constructores, ni d'empreses tecnològiques, negocis d'escorxadors o per a satisfer demandes polítiques poc realistes, d'èxit personal, o subsidiàries de polítiques de transició energètica amb grans interessos econòmics al darrere), però no haurien d'aixafar mai, cal insistir-hi, mai, les dels sistemes de suport de vida (tinguem present l'escalfament global, la sequera estructural, els aqüífers, la Catalunya cada cop més àrida segons tots els models).

«Encara que ens consolés el fet que les coses morissin amb la tardança amb què es van construir, la veritat és que el creixement és lent i la ruïna ràpida» (Sèneca, *Cartes a Lucili*, 91, 6). *«Si el llibre i el rossinyol no diuen el mateix, escolta el rossinyol»* (proverbi sufí).

El projecte de la planta de biogàs de Moià ha rebut una subvenció de 3,3 milions d'euros dels fons Next Generation, amb una inversió total estimada de 6,4 milions d'euros. Coneixent, com ara coneixem, les fraccions dels residus (83% de llots d'escorxador, 24.000 tones majoritàriament de llots d'escorxador, segons especificacions del projecte), cal preguntar-se qui són els grans beneficiats del projecte, un projecte no orientat a resoldre un problema de purins, sinó a beneficiar les externalitats d'un escorxador. No és menys evident que la planta no és pas petita. El gran beneficiat és Masia Tero, que és qui ens cedeix els terrenys per a construir la planta, resoltes les seves externalitats locals i probablement les seves granges en Terres de Ponent, perquè uns càlculs permeten, almenys, especular amb fonament que tot i escorxant 2.600 porcs diaris (el doble del que té autoritzat) no surten ni de bon tros 24.000 tones de llots d'escorxador. Cal intuir i esperar, doncs, transports del porc, a través de l'Eix Transversal, amb la petjada de carboni associada.

Hem d'esperar, a més, un transport associat vers la planta (camions de 25 tones de llots i 250 dies de calendari laboral a l'any) d'uns quatre camions diaris.

Respecte a la planta de biogàs, tampoc no és cert que, tractant-se d'un procés anaeròbic en absència d'oxigen, no es produeixin gasos; el biometà és un gas, per descomptat. Altres gasos del procés són el diòxid de carboni i el sulfur d'hidrogen (el gas de les clavegueres).

És cert que hi pot haver fugues de gasos i males olors, malgrat les normatives més estrictes. Una normativa no deixa de ser un text escrit de bones pràctiques i intencions. El sulfur d'hidrogen, realment pudent (com d'ous podrits), es pot detectar en concentracions realment baixes, de l'ordre de 0,0005 parts per milió (ppm). Tot i que es poden implementar tecnologies i pràctiques per a minimitzar-ne l'emissió, sempre hi ha riscos inherents associats a fugues puntuals en connexions, vàlvules, tancs o sistemes de canonades, operacions de manteniment o avaries imprevistes, condicions de procés variables que poden alterar la concentració de H_2S en el biogàs, desgasificació de líquids residuals o digestat en emmagatzematge.

La resposta d'un seguidor, a una pregunta en el xat de la xerrada en línia del dia 23, de l'exposició que va fer Dionís Guiteras a Les Faixes, negant olímpicament la formació d'aquests gasos («són parides»), mostra o bé una incompetència manifesta o bé una presència manifestament sospitosa. Deixem-ho aquí...

«Negar un fet és la cosa més fàcil del món. Molta gent ho fa, però el fet continua essent un fet» (Isaac Asimov, 1970).

Un tema interessant, sens dubte, és la notícia, primícia, de la xerrada de l'exposició de l'alcalde, Dionís Guiteras, segons el qual entre els projectes de Masia Tero, si finalment s'amplia la seva activitat, hi ha l'ús de cors i vàlvules cardíaques de porc per a medicina humana, activitat emmarcada en el camp conegut com a xenotrasplantament. Una activitat que encara té reptes molt importants: porcs criats en granges no convencionals, amb estrictes protocols per a evitar infeccions, com ara assegurar l'absència de virus endògens porcins i sempre de porcs modificats genèticament per a ús mèdic, criats en condicions especials i, per tant, «porcs exclosos» d'una cadena alimentària convencional per qüestions de bioseguretat. Problemes ètics i reguladors sobre l'ús d'animals per a òrgans humans podrien frenar-ne el creixement. Així i tot, no es pot negar un possible po-

tencial important. L'escorxador no pot ser de porcs destinats a consum… Sorgeix la pregunta: tindrem un segon escorxador a Moià?

Sí que seria possible fer productes derivats de porcs criats per a alimentació humana, com l'heparina, la insulina o el col·lagen. Però en aquest cas el «valor afegit» ja és molt menys important. La Xina n'és un gran productor. Ara bé, el processament de les matèries primeres del porc (intestins, pells, ossos, pàncreas) s'ha de fer en indústries biomèdiques especialitzades, que estableixen estrictes normatives sanitàries. Tindrem efectivament una indústria biomèdica al polígon?

Una altra cosa que voldria comentar és el fet que la ciència no entra en temes de moral, però davant els problemes ambientals actuals crec que les solucions no podrien ser només científico-tècniques, sinó que s'haurien de canviar les polítiques i els valors. Els valors són un constructe laboriós que contraria la tendència de la condició humana i que sens dubte ha de contribuir i hauria de continuar fentho en el que entenem com a «progrés humà», una història lenta de desplaçament de les «estratègies individuals» en favor de les col·lectives. De fet, la política sense un sistema de valors (ètics, socials i ambientals) es redueix, com diu el professor Joan Manuel del Pozo, a un exercici regit per la llei de la selva, amb vista a obtenir posicions i desplegar pràctiques d'un poder més a prop del concepte de domini que del de govern i, per descomptat, d'allò que entenem per bona governança. Sembla que en tenir èxit et pots permetre donar lliçons de qualsevol cosa, i això no és cert! El passat hauria de ser una font d'humilitat!

Em pregunto què pensaria Stefan Zweig (autor del llibre *El món d'ahir, memòries d'un europeu*) sobre aquesta situació tan particular a Moià que duu l'equip de govern a trobar incòmoda la democràcia i afavorir el descrèdit d'una votació per a decidir el seu futur. Per això crec, com pensava Adrienne Rich, que m'hauria d'unir a aquells que al llarg dels temps, perversament, sense cap poder extraordinari, reconstitueixen el món. Durant molt temps ens han dit que el capitalisme i la democràcia van de bracet. No obstant això, la realitat és que probablement són incompatibles; en altres paraules, el capitalisme tendeix a ser antidemocràtic i la democràcia tendeix a ser anticapitalista. En una era de col·lapse ecològic, hem d'enderrocar aquesta barrera: a Moià, podent votar si volem o no una planta de biogàs i l'ampliació d'un escorxador. Seria democràcia permetre la votació i no posar-hi més traves. Bé, finalment sembla que podrem votar, segons una moció presentada per l'equip de govern. Caldria preguntar sobre ampliació i planta de biogàs. Veurem com es formula la pregunta...

Acabo: és cert que, tot i no poder erradicar la incertesa, cal, com deia l'enyorat Jorge Wagensberg, anticipar-la, entendre-la, saber moure'ns en la complexitat i, per tant, incorporar-la a les nostres decisions. Tenim informació i desinformació: cal entendre, destriar i decidir què volem per a Moià i per a la comarca. Naturalment, no cerco la polèmica (aquest és un precepte que em va transmetre el meu mestre d'ecologia Jaume Terradas), però sí la transparència: avui com avui el futur és fosc. Admeto que no puc proclamar-me totalment objectiu, però us asseguro que he intentat ser-ho.

CARTES A LA REDACCIÓ

Consideracions sobre l'article «Les Faixes i el seu entorn, un projecte de futur»

M. Carme Petitbò i Perarnau, M. Dolors Petitbò i Antúnez

Algunes de les parts afectades pel projecte al voltant de Les Faixes volem expressar el nostre total desacord amb l'article d'Eduard Altarriba, publicat a LA TOSCA d'abril-maig del 2025.

Després de presentar al·legacions per demostrar la inviabilitat del projecte, hem vist que el qui ho signa sembla que digui tot el contrari. Per aquest motiu volem expressar el nostre punt de vista, que no coincideix amb el que s'ha publicat.

A la pàgina 9 consta:

«La construcció del bloc anirà a càrrec dels propietaris que s'associen per tal de realitzar aquesta promoció immobiliària. Com marca la llei, els propietaris hauran de pagar una bona part de la urbanització de la zona i, com a retorn, rebran beneficis a partir del que hagin aportat en forma de la propietat de la nova promoció immobiliària que constarà de vint pisos amb els respectius aparcaments.»

«Sebastià Ferrer, regidor de la Via Pública i Seguretat, apunta que hi ha hagut moltes hores de discussió amb els propietaris i que s'ha arribat a una entente *per tal que el projecte fos al mínim d'intrusiu amb la propietat privada afectada.»*

Pel que fa al primer paràgraf, considerem necessari puntualitzar:

Primer. Que el redactat no és objectiu, no és imparcial ni reflecteix bé la situació.

Segon. En el moment d'escriure aquesta nota, els interessats estem pendents de rebre la resposta a les corresponents al·legacions al projecte de Modificació puntual PAU Les Faixes.

Tercer. Aquestes al·legacions inclouen un estudi de viabilitat econòmica i tècnica elaborat per un despatx d'arquitectura de manera totalment imparcial, en què es demostra que el projecte no és viable ni econòmicament ni tècnicament.

Pel que fa al segon paràgraf, considerem necessari puntualitzar:

Primer. Totes les hores de discussió que, segons el periodista, diu el regidor Ferrer que hi va haver, van consistir en una única reunió explicativa, a la qual també va assistir l'arquitecte municipal, sense que les parts assistents expressésssim cap acord, perquè no van ser del tot aclaridores ni s'ajustaven exactament a la veritat.

Segon. Si bé potser s'ha mirat que el projecte sigui al mínim d'intrusiu amb la propietat privada afectada, el PAU, pel que fa a l'àmbit dels terrenys de la nostra titularitat afectats, situats en l'àmbit del pla situat a la part superior, és a dir, la zona que va des de l'entrada del carrer de Santa Magdalena fins al llindar amb els terrenys de l'antiga fàbrica Textil BCH, tampoc no es garanteix de cap manera la viabilitat tècnica i econòmica, tal com exigeix la llei.

Tercer. Aquesta situació és greu i lesiva per a les parts afectades i també per als interessos generals del poble, ja que no corregeix una situació que dura des de l'any 2009.

Quart. Després de quinze anys, no sembla que hi hagi una voluntat efectiva de desbloquejar aquest mal plantejament ni solucionar la situació de manera justa per a la propietat i vàlida per a l'interès públic, d'acord amb els requisits de solvència tècnica i econòmica establerts per la llei.

A tall de conclusió:

Cal complir el que estableix la llei i,

per tant, cal que l'actuació urbanística sigui viable econòmicament i tècnica.

Pel que fa a l'àmbit del pla situat a la part superior, com hem dit, la zona situada des de l'entrada del carrer de Santa Magdalena fins al llindar amb els terrenys de l'antiga fàbrica Textil BCH, el pla incompleix de forma important tant la viabilitat econòmica com tècnica, sense que corregeixi una afectació significativa de l'esmentada zona que ha perjudicat i continua perjudicant els propietaris des de fa més de quinze anys.

La millor manera de no ser intrusiu és respectar, és a dir, en aquest cas, complir la finalitat de l'interès general així com el degut respecte als drets privats, d'acord amb el que estableix la llei.

* * *

Nota de la Redacció. Hem rebut la nota firmada per M. Carme i M. Dolors Petitbò referent a l'article «Les Faixes, un projecte de futur», en què contraposen el seu punt de vista al que diu el text i l'acusen de manca d'imparcialitat. Crec que en l'article quedava prou clar que es va donar a conèixer la informació proporcionada per l'ajuntament, però agraeixo molt a les firmants de la carta que aportin visions contraposades a les del consistori i l'enriqueixin amb les seves informacions. *E. Altarriba.*

ACTES I ESDEVENIMENTS

Un projecte de cinema a Moià

Eduard Altarriba

El dia 10 de maig es va projectar a Les Faixes la pel·lícula *Parenostre*, que versa sobre la vida i obra de Jordi Pujol. Més enllà de la temàtica del film, la notícia era que, després de molts, molts anys, s'estrenava una pel·lícula al poble i, a més, va ser amb la presència del seu director, Manuel Huerga. Darrere aquesta efemèride hi trobem l'associació CinemaViu (*cinemaviu.cat*), un projecte impulsat per Elena Alcalá i Miquel Jové que neix amb la voluntat de crear un espai entorn del cinema a Moià.

Per tal de conèixer una mica més aquesta iniciativa vaig anar a fer petar la xerrada amb els seus factòtums, que em reberen al seu pis de l'avinguda de la Vila, seu provisional de l'associació. Són joves, en la seva trentena, el Miquel relacionat amb el poble des de sempre; ambdós, amb formació en l'àmbit audiovisual, treballen des de fa anys com a docents en aquest àmbit, ella en temes de producció i ell en el del guió.

Demano que m'expliquin els objectius de l'associació que han creat. Responen passant-se la paraula l'un a l'altre. Es nota que bullen d'idees i de ganes. A grans trets, intenten engegar un projecte que pot tenir diferents avatars complementaris. Per una banda, tenim el tema de les projeccions a Les Faixes. La idea és fer projeccions regulars en aquest espai municipal en col·laboració amb l'ajuntament i, més endavant, tenir algun paper en el futur espai de Les Faixes 2. Expliquen que tenen un projector propi que prové d'una de les sales del cinema Texas, a Gràcia (Barcelona). D'altra banda, plantegen l'opció de tenir una sala pròpia, tal com sona: una sala de cinema a Moià gestionada per l'as-

sociació. Evidentment, no es tractaria solament d'un espai de projecció, encara que també, sinó que, com assenyala l'Elena, «seria una cosa més ambiciosa a nivell d'educació, de cultura i d'espai de trobada».

Quan els demano quins són els seus referents, esmenten la sala Numax de Santiago de Compostel·la (*numax.org*), el Zumzeig del barri de Sants (*zumzeigcine.coop*) o el Cine Ciutat de Palma de Mallorca (*cineciutat.org*). Són espais cooperativistes i associatius, que no sols ofereixen projeccions cinematogràfiques, sinó que també tenen altres serveis, com llibreria, espai de postproducció, una part educativa o —molt important— un bar. No tenen clar com ho encaixarien tot plegat, però aquests són els models que els agradaria reproduir en el seu projecte. «Vam ser dissabte en una sessió, una taula rodona sobre pantalles cooperatives, imaginant i creant nous models d'expressió cinematogràfica, que són projectes associatius, cooperatius, que tenen en comú haver recuperat espais de cinema en pobles i ciutats on s'havia perdut, o hi havia aquest clamor popular, o una mica de necessitat, o no hi havia oferta en molts quilòmetres, i han encomanat els finançaments, una estructura horitzontal», explica el Miquel.

Són conscients que el repte és difícil, sobretot perquè el volum de gent de Moià no és el mateix que a les conurbacions. Aposten per projectar tota mena de pel·lícules, des de coses de cinema *indie* europeu en versió original fins a pel·lícules comercials que, segons expliquen, també poden ser molt divertides, a més d'atraure públic divers. I ho volen fer amb tots els ets i uts, remarcant una especial atenció al català i a les produccions d'aquí. Segons explica el Miquel,

Miquel Jové i Elena Alcalá (asseguts), el dia de la projecció (fot. E. Altarriba)

han fet tot un periple burocràtic per tenir un número de l'ICAA que els acrediti com a sala d'exhibició i, a més, compleixen els estàndards DCI referents a la qualitat de la imatge. Això vol dir que cada vegada que fan una projecció tenen despeses: distribuïdora, tècnic de so, lloguer de material tècnic...

Segons reconeixen, el projecte té data de caducitat; ara per ara el sustenten ells amb els seus estalvis, però en un període de raonable de temps haurien de trobar la fórmula i les implicacions necessàries perquè sigui autosostenible. De moment, aposten per continuar fent projeccions a Les Faixes —tenen previstes set projeccions aquest any— per anar creant una cosa fonamental: que hi hagi comunitat al voltant del cinema, de l'experiència collectiva d'assistir a una projecció. Perquè reconeixen que, en cas que el projecte tiri endavant, necessitaran ajuda institucional, però sobretot necessitaran la implicació del poble: «La gent ha de voler-ho; si només ho volem nosaltres, malament», remata l'Elena. Saben que mai no serà un negoci rendible. «Si volguéssim fer negoci amb un cinema rural —diu el Miquel— aniríem a Banyoles o a algun lloc amb més habitants.» «Si volguéssim fer negoci, no faríem un cinema», matisa l'Elena.

I si una cosa tenen són moltes idees. Per exemple, un festival de cinema. No tenen clar quina fisonomia tindria aquest festival; però, com que creuen que ja hi ha molts festivals de gènere fantàstic o rural, s'hauria d'oferir una cosa diferent, que generi interès. De moment, tenen una llista de possibilitats que inclou un festival de sèries, un de *western* o un de cinema i intel·ligència artificial. Tot plegat, accepten rient, són idees que s'han de fer bullir molt, però creuen que podria ser una bona opció que impliqués els equipaments i agents del Moianès (l'espai Hemalosa, el Cineclub de la Comarca del Moianès, el Centru, l'espai Néstor Almendros...) i donés projecció a la comarca. Una altra idea que exemplaritza la seva idiosincràsia és la de fer, la nit de Tots Sants i sota el lema «A Catalunya no celebrem el Halloween sinó la Castanyada», una sessió de cinema de castanyes, és a dir, mastegots i arts marcials. I canviant les crispetes per castanyes, és clar. I encara hi afegiré la seva voluntat d'incloure en les sessions de cinema projeccions dels creadors del Moianès que tinguin curtmetratges que puguin exhibir abans de la pel·lícula. I no descarten alguna cosa en l'àmbit educatiu, que fet i fet d'experiència en la docència en tenen prou. Entre una cosa i l'altra, creuen que es podrien començar a generar coses al voltant del cinema i de la indústria audiovisual a Moià i al Moianès.

Superat el torrent d'idees que els caracteritza, inevitablement la conversa acaba derivant cap al Casal, la sala de cinema i teatre que des de fa dècades s'està degradant sense que ningú acabi de fer-hi ni poc ni molt. La van visitar amb el preceptiu permís del rector i coincideixen en el fet que és un lloc espectacular, però caldria un esforç institucional i una enorme inversió que va més enllà de les ambicions i possibilitats de la seva associació. Convenen, però, en el fet que s'hauria de rescatar el projector i asseguren que hi ha ajudes europees per a restaurar i reparar materials de projecció. «Fot pena. La cabina hauria d'estar en un museu. Tots els rotlles de pel·lícula escampats…»

El pròxim 28 de juny faran la segona projecció amb el film *Sirat*, dirigit per Oliver Laxe (flamant premi del jurat al festival de Canes 2025) i protagonitzat per Sergi López i Bruno Núñez. No em resta més que desitjar-los sort i fer una crida a institucions i a les persones a qui agradi el cinema a atansar-se i donar suport a un projecte que, de tan quixotesc, ja em comença a semblar imprescindible.

LES ENTITATS INFORMEN

Els Avets participarà en una convenció de l'ONU, a Nova York

Comunitat Els Avets

Antonio Sánchez i Esther Herráiz

Ens fa molta il·lusió compartir una notícia que ens omple de satisfacció i responsabilitat. La Comunitat Els Avets ha estat escollida per L'Arca Internacional com a portaveu a la Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat que tindrà lloc a la seu central de les Nacions Unides, a Nova York, del 9 al 12 de juny. Representarem més de 160 comunitats de L'Arca presents en trenta-set països i cinc continents, amb la missió de fer sentir la veu de les persones amb discapacitat intel·lectual en aquest espai internacional tan rellevant. La convenció abordarà temes de gran actualitat i importància per al nostre sector:

• L'empoderament de les persones amb discapacitat i la millora de les polítiques de desenvolupament social mitjançant un finançament innovador.

• El repte de no deixar ningú enrere, destacant el potencial de la intel·ligència artificial com a eina per a afavorir la inclusió i enfortir la participació de les persones amb discapacitat.

• El reconeixement dels drets de les persones indígenes amb discapacitat i el paper que desenvolupen com a promotores de la inclusió.

Les persones que tindran l'honor de representar-nos són l'Esther Herráiz i l'Antonio Sánchez, membres molt compromesos de la nostra comunitat. Estem segurs que faran una gran tasca compartint la nostra experiència, visió i valors davant aquest fòrum internacional.

Volem agrair profundament a L'Arca Internacional el fet d'haver-nos convidat a participar-hi donant-nos així l'oportunitat d'alçar la veu des de la realitat de la discapacitat intel·lectual.

Odontologia conservadora i estètica
Endodòncia i pròtesis
Odontopediatria
Ortodòncia
Cirurgia
Implants i periodòncia
Blanquejaments

Visites diàries

CLÍNICA DENTAL ANFRUNS

Dra. Carlota Anfruns Damians - Odontòloga i Màster en Od. Integrada d'adults
Dr. Lluís M. Anfruns i Serra / *Metge - Estomatòleg*

Av. de la Vila, 3-5 - 08180 Moià - Tel. 93 820 81 28

PLA DELS PINS
cafeteria · Restaurant
OBERT A TOTHOM
DE DIJOUS A DIUMENGE
DINARS AMB LES MILLORS VISTES SOBRE MOIÀ
ESPECIALITAT EN CARNS I ARROSSOS
RESERVES: 654 51 31 80
652 02 23 81
GOLF MOIÀ
ESMORZARS DE FORQUILLA
VERMUTS A L'AIRE LLIURE
MENÚS LABORABLES I FESTIUS
@ pla dels pins
PLA DELS PINS

ACTES I ESDEVENIMENTS

Els espais patrimonials i la geologia, de celebració

Museu de Moià

Anualment, el 18 de maig és el Dia Internacional dels Museus. Enguany, l'ICOM (Consell Internacional de Museus) va fixar com a lema de la celebració «El futur dels museus en comunitats en canvi constant», posant el focus en el paper transformador dels museus en un món sotmès a profunds canvis socials, tecnològics i mediambientals.

El Museu de Moià va organitzar diverses accions aquell cap de setmana, donant-hi inici el dissabte 17 de maig amb un taller de papiroflèxia a càrrec de VidalFont Paper, especialistes en l'origami. Dedicada principalment a un públic familiar, l'activitat va acollir més d'una cinquantena de persones. Els assistents pogueren construir amb les seves pròpies mans diverses figures relacionades amb la prehistòria i la paleontologia que tenim al Museu Arqueològic i Paleontològic i al Parc Prehistòric de les Coves del Toll, mitjançant simples fulls de paper de diversos colors.

L'endemà, diumenge 18 de maig, data marcada per a la celebració, el Museu de Moià - Casa Museu Rafel Casanova va oferir una jornada de portes obertes i entrada gratuïta a tots els seus espais. Els visitants pogueren gaudir sense cost de l'espai dedicat a la nissaga Casanova, al destacat Rafel Casanova amb el seu paper en la Guerra de Successió espanyola, així com del Museu Arqueològic i Paleontològic de Moià, on es presenten les troballes de les Coves del Toll i altres espais de la comarca; i finalment, de l'exposició temporal (ara ja acabada) «50è aniversari del GEMI». El cap de setmana del Dia Internacional del Museu van passar per la Casa Rafel Casanova un total de 213 persones. Quant a l'exposició commemorativa del GEMI, l'han visitada un total de 1.681 persones entre el 22 de març i el 25 de maig; més les 59 persones que van gaudir de la sortida mensual del GEMI del 4 d'abril coorganitzada amb el Museu de Moià i com a activitat complementària a l'exposició per a conèixer espais patrimonials inèdits del municipi.

D'altra banda, i ja en el camp de la geologia, des del 24 de maig fins al 8 de juny es va celebrar la Setmana dels Geoparcs Europeus 2025. El Geoparc Mundial Unesco de la Catalunya Central oferí durant aquells dies més de vint propostes que permeteren redescobrir el patrimoni geològic, històric i natural del territori a través de tallers, sortides guiades, exposicions, contacontes i xerrades divulgatives. El Parc Prehistòric de les Coves del Toll, un dels centres d'interpretació del Geoparc, va acollir algunes d'aquestes activitats.

La primera es va dur a terme el diumenge 25 de maig a la Balma de la Surgència, on el Parc Prehistòric de les Coves del Toll acollí un taller de tints naturals a càrrec de l'artista Ariadna Simó. Els participants van iniciar l'activitat amb una recollida de plantes que posteriorment foren utilitzades per a crear els mateixos tints; en certa manera, una imatge no gaire llunyana del que devien fer els nostres avantpassats quan habitaven l'entorn de les Coves del Toll durant la prehistòria.

La segona de les activitats es va fer una setmana després, el diumenge 1 de juny. En aquest cas partia del Parc Prehistòric de les Coves del Toll per efectuar una sortida de descoberta geològica als seus voltants amb el guiatge del geòleg Jordi Espuny. Quatre hores de passejada

en què els rastres geològics del mar que ocupà la Catalunya interior fa més de 38 milions d'anys foren els protagonistes.

Paral·lelament, el Museu de Moià va inaugurar l'exposició «Moià Fashion Week» el dijous 29 de maig. L'acte fou presidit per Marta Fàbrega, directora del Museu de Moià, Abel Martínez, professor de l'Institut Moianès, i Gemma Bisbal, regidora de l'Ajuntament de Moià. Es tracta d'un projecte que neix a les aules de primer d'ESO de l'Institut Moianès i que, sota la tutela de l'equip de mestres, ha travessat les matèries de matemàtiques, visual i plàstica, tecnologia i ciències. A la mostra s'exposen peces de roba dissenyades amb materials reciclats o reutilitzats, com també complements en la mateixa línia, tots realitzats pels alumnes.

Pocs dies després, el diumenge 1 de juny, el museu va acollir algunes de les obres presentades a la Mostra de Teatre del Moianès, iniciativa que es desenvolupà del 30 de maig a l'1 de juny en diversos espais del municipi. Durant el matí el museu va esdevenir l'espai de representació de tres obres de microteatre, cadascuna en una de les seves plantes. Així, el Museu Arqueològic i Paleontològic, la planta noble de Can Casanova i la galeria del soterrani i pati de cendres van transformar-se, durant dues tongades (10:30h i 11:30h), en l'escenari de les obres *Te quiero... como amigo*, d'Ernesto Martín, representada per Éxitos Totales de Moià; *Una foto per a la història*, de Pol Cases, representada per la Cia. Si hi ha POM de Calders, i *Com si fos un tros de vida*, d'Eduardo Criado, representada pel Grup de Teatre de la Gent Gran de Moià.

Totes aquestes activitats continuen englobant-se en les celebracions del norantè aniversari de l'obertura del Museu de Moià, enriquint l'efemèride i l'activitat cultural de la vila.

Per acabar, amb l'arribada de l'estiu, el Parc Prehistòric de les Coves del Toll acollirà una nova campanya d'excavacions arqueològiques per part de l'IPHES-CERCA a partir del 23 de juny i fins al 23 de juliol. Aquesta 23ª campanya serà codirigida per Jordi Rosell (professor de la URV i investigador de l'IPHES-CERCA), Ruth Blasco (investigadora de l'IPHES-CERCA), Anna Rufà (investigadora de l'ICArEHB - Universidade do Algarve) i Florent Rivals (investigador ICREA a l'IPHES-CERCA). Serà un bon moment per a visitar el Parc Prehistòric i veure en directe com treballen aquests investigadors.

Taller de papiroflèxia, el 17 de maig (fot. Museu de Moià)

Conflicte i solucions a l'Orient Mitjà: en suport al poble palestí i la pau

Rafa Manzanera, Toni Arisa (Ràdio Moià)

Hi ha temes dels quals s'ha de parlar. Si bé conscients que són terribles i que no existeix una manera senzilla d'abordar-los, pensem s'han de posar sobre la taula, s'han de dur a la ràdio. Els conflictes oberts a les zones de Gaza, Cisjordània, Israel i Palestina són dolorosos i persistents. És possible una solució? És humà el que està passant? La crueltat i el silenci no es poden sobreposar a la defensa dels febles i a la promoció de la pau i el diàleg. Així ho van comprendre Radio Moià i Ramon Martínez, el seu director, que ens va encarregar un programa especial sobre la situació a l'Orient Mitjà, programa que s'emeté el dissabte 12 d'abril.

Immediatament vam sentir la necessitat d'aturar-nos i de fer una pausa no per jutjar, sinó per mirar d'entendre una mica la situació amb l'ajut d'experts i activistes del Moianès. Aquest era el propòsit del programa: abordar la complexitat d'aquest conflicte amb dolor, però amb la màxima serenitat, amb rigor i, sobretot, amb voluntat de comprendre per a actuar i denunciar.

L'Orient Mitjà està sota els focus dels mitjans de comunicació de tot el món. Imatges, declaracions i xifres terribles ens arriben cada dia, sovint carregades de tensió i polarització. Però més enllà de les notícies d'última hora, què hi ha? Quines són les arrels profundes del conflicte entre israelians i palestins? Quins són els relats que xoquen? I, sobretot, encara hi ha espai per a la diplomàcia i per a una solució negociada? A Ràdio Moià creiem que és fonamental fer-nos aquestes preguntes i buscar respostes amb la màxima calma i objectivitat, encara que sentim ràbia pel que està passant.

Tres experts van analitzar la situació. David Masip, historiador i expert en el món àrab, ens explicà els inicis de l'estat d'Israel i l'evolució històrica del conflicte. Xavier Rius, politòleg expert en el món àrab i l'extrema dreta, parlà de la situació actual del conflicte. Finalment, Rafael Rebollo, catedràtic de dret constitucional i internacional, analitzà les repercusions del conflicte en la política mundial.

Les tres intervencions van ser molt enriquidores i plenes de contingut. La història del conflicte ha evolucionat sovint cap a solucions fràgils i complexes, molt vinculades a l'acceptació de les parts, la qual cosa s'ha produït en moments massa puntuals. Netanyahu, com a personatge clau, la seva por al fet que la justícia actuï contra els seus possibles delictes i l'enduriment de les postures més properes al sionisme ho fan tot més explosiu. El fràgil equilibri internacional ha volat pels aires davant una política agressiva i mancada de respecte i responsabilitat per part del president nord-americà Donald Trump.

En la segona part del programa vam explorar algunes opinions de persones i entitats, també de gran interès.

Vam escoltar l'Associació de Jueus i Palestins-JUNTS. És un grup de jueus i palestins residents a Catalunya que han constituït aquesta associació amb l'objectiu de treballar conjuntament per la justícia i la pau a Israel i Palestina. L'entitat es presenta com una iniciativa pro drets humans que condemna la guerra i el racisme en totes les seves formes i que vol denunciar l'opressió i la discriminació prescindint de l'origen que tinguin. Reclamen la justícia per al poble palestí, basant-se en les resolucions de les Nacions Unides com a

marc per a una convivència pacífica i digna per a ambdues comunitats. Rebutgen la judeofòbia i la islamofòbia, i critiquen les polítiques d'ocupació i discriminació de l'Estat d'Israel, defensant que la crítica envers aquestes polítiques no constitueix pas antisemitisme. Combaten la creixent arabofòbia i islamofòbia a Europa i recorden la responsabilitat històrica que té el Vell Continent en el conflicte. Per això, fan una crida a la societat civil catalana i europea a implicar-se en el problema i a denunciar la col·laboració amb el règim d'ocupació israelià.

L'entitat Moianès amb Palestina és un grup de la comarca que engloba gent originària de Palestina i moianesos, que defensa que es tracta d'un *apartheid* israelià i un poble palestí que resisteix malgrat tot, amb el genocidi que s'està produint.

Estanis Alonso, metge expert en atenció a la immigració, va posar l'accent en les dades sanitàries: morts, ferits, dispositius sanitaris, gana, falta d'aigua… Dades esfereïdores. Àlex Mur, politòleg i expert en prevenció de la radicalització, va assenyalar com a element clau l'acostament entre els dos mons.

Hores i hores de debat. Milers i milers de nens i adults morts. Molt patiment i plors. No es pot resumir tot això en dues hores d'un programa sense excessives pretensions. Un programa de Ràdio Moià que, amb excel·lents col·laboradors, ha intentat repassar alguns dels innombrables trets de la terrible situació. Sense afegir-hi ni una mil·lèsima d'odi, però sense amagar ni un centímetre de veritat. Durant dècades, l'Estat d'Israel ha actuat més preocupat de la desaparició dels altres que del propi desenvolupament. La nostra intenció, una mica infantil en temps de guerra, però honesta, ha estat mirar que els qui estan a prop, des de l'una i l'altra banda de la frontera, se sentin cridats a construir un futur millor. Perquè no hi ha futur sense pau i respecte als pobles. Aquests són els progressistes antiradicals, els pacifistes, els àrabs israelians, els israelians que lluiten pels dos estats, aquest cada cop més alt percentatge d'israelians que volen que Netanyahu marxi i tornin els esforços de pau. I sobretot ferho en memòria dels nens i nenes que ja no hi seran per a veure-ho.

Va ser una experiència enriquidora per a nosaltres, per al director tècnic Ramon Martínez i amb el suport tècnic d'Andreu Vilardell. Esperem que per a tots els oients (ara lectors) també ho fos.

Alguns dels participants en el programa de Ràdio Moià

Una xerrada sobre 100 anys de colonialisme a Palestina omple la Biblioteca de Moià

Neus P. Cirera - Moianès amb Palestina

Acte a la Biblioteca (2 de maig). «Rèquiem per Gaza» a la plaça del CAP (25 de gener)

El col·lectiu Moianès amb Palestina, amb la col·laboració de la Biblioteca Municipal i l'Ateneu Popular La Polseguera, juntament amb l'Associació Catalana de Jueus i Palestins JUNTS, organitzaren el divendres dia 2 de maig la presentació i conversa «Judaisme i sionisme: història d'un engany». En aquesta xerrada —en una biblioteca plena amb una setantena de persones— Aritz García Gómez, historiador, i Laurent Cohen, activista jueu antisionista, ens explicaren les diferències entre el judaisme com a religió i cultura, i el sionisme, doctrina política nacionalista moderna que sustenta la creació de l'Estat d'Israel i la seva política expansionista i supremacista.

Aritz García Gómez, politòleg per la UPF i màster en relacions internacionals per la UAB, guia a Palestina/Israel (2005-2011) amb la Xarxa d'Enllaç amb Palestina, especialista en colonialisme d'assentament a Palestina i la Patagònia, professor d'història econòmica i social a la Universitat Nacional de Río Negro, a l'Argentina (2012-2015), i militant internacionalista de Sodepau, insistí a aclarir les confusions creades intencionadament pels estaments sionistes, tant a Israel com a Occident, ja que, tot i presentar-se com una societat moderna i liberal, la legitimitat de l'Estat prové de la religió. Assenyalà com aquesta aparent contradicció és al darrere de la realitat que es presenta avui. També exemplificà, en un llarg recorregut històric, com des de la Declaració Balfour el futur estat es posà al servei del colonialisme britànic i de l'imperialisme nord-americà després de la Segona Guerra Mundial, fet que explica l'actual suport incondicional d'Occident a aquesta empresa colonial sanguinària i anacrònica.

Per la seva banda, **Laurent Cohen Medina**, cofundador de l'Associació Catalana de Jueus i Palestins JUNTS (2009), traductor i intèrpret de francès, nascut a París i amb més de trenta anys a Catalunya, de pare egipci i mare italiana, arribats des d'Egipte l'any 1951 arran de la guerra del nou estat sionista, explicà quina és la naturalesa del sionisme i del seu Estat.

Moianès amb Palestina organitzà aquesta presentació amb l'ànim d'aprofundir en els orígens del sanguinari i actual context a Palestina: el genocidi que ha provocat més de 55.000 víctimes, només les comptabilitzades pels bombardejos sobre la població civil, la completa devastació de la Franja de Gaza per part de l'Estat d'Israel, que reté més de deu mil persones a les presons i que ha trencat recentment l'alto al foc acordat per les dues parts i manté la població palestina en un setge de violència i fam. És un col·lectiu de gent resident al Moianès, associats per a fer front des d'aquí a l'injust setge israelià contra el poble palestí. Les accions que ha dut a terme fins ara han estat la presentació d'una moció de suport als ajuntaments de la comarca, la projecció del documental *Saber Sumud Palestina*, l'acció participativa «Rèquiem per Gaza» i aquesta conversa celebrada a la Biblioteca de Moià. El pròxim acte que organitzarà el col·lectiu serà un recital de poesia palestina el dissabte dia 28 de juny.

Així mateix, els ponents facilitaren una llista de bibliografia recomanada per a entendre el context que ha portat a la resistència i rebel·lió contra el colonialisme: Hannah Arendt, *Eichmann a Jerusalem*; Abraham Leon, *Una concepción materialista de la cuestión judía*; Yakov Rakin, *La amenaza interior: historia de la oposición judía al sionismo*; Ilan Pappe, *Deu mites sobre Israel*; Salah Jamal, *Nakna*; Rashid Khalidi*, 100 años de colonialismo*; Txus Blanco, *Un siglo de resistencia en Palestina*.

Sitges: platges, gastronomia i Modernisme. SHUTTERSTOCK

Desconnectar per tornar a connectar, sense anar més lluny

• Molt a prop de Barcelona trobaràs tot allò que necessites per escapar de la rutina del dia a dia i descobrir els millors plans

Els pobles i ciutats de la província de Barcelona són ideals per fer turisme de proximitat, conscient i sostenible, i hi trobaràs una oferta molt diversa d'activitats i serveis de qualitat per satisfer els més exigents.

ENOGASTRONOMIA

Catalunya és enguany la Regió Mundial de la Gastronomia, i a la província de Barcelona el que et resultarà més difícil serà escollir entre una cuina casolana tradicional amb productes singulars i de proximitat i una cuina innovadora de la mà de xefs reconeguts internacionalment.

Visitar els productors que assorteixen els restaurants i les fondes del territori amb productes locals de primera qualitat és una experiència que no hauries de perdre't.

I fins a tres denominacions d'origen autòctones —DO Penedès, DO Alella i DO Pla de Bages— ofereixen visites als seus cellers i activitats de tast i de maridatge per viure experiències úniques d'enoturisme. Contemplar les vinyes i la posta de sol tastant uns bons vins és una manera excel·lent de connectar amb la terra i assaborir els plaers senzills de la vida.

CULTURA I PATRIMONI

Si t'apassiona la cultura, pots descobrir joies del romànic ben a prop de Barcelona visitant la Seu d'Ègara, a Terrassa, o el Monestir de Sant Cugat del Vallès.

També pots admirar joies arquitectòniques del Modernisme, com la cripta Gaudí a la Colònia Güell, a Santa Coloma de Cervelló; o conèixer el llegat modernista de Domènech i Montaner a Canet de Mar.

Gaudir del termalisme a Caldes de Montbui. XAVIER TORRES-BACCHETTA/ DIPUTACIÓ DE BARCELONA

10 propostes imprescindibles a les comarques de Barcelona per desconnectar per tornar a connectar, sense anar més lluny

1. Joies del romànic a prop de Barcelona: la Seu d'Ègara a Terrassa, el Monestir de Sant Cugat del Vallès i les esglésies romàniques del Berguedà
2. La Colònia Güell a Santa Coloma de Cervelló, i els Jardins Artigas a la Pobla de Lillet, obres singulars de Gaudí
3. Cardona, castell i sal
4. Termalisme a l'interior a Caldes de Montbui i a la Garriga, o a prop de la costa a Arenys de Mar i a Caldes d'Estrac
5. Montserrat, un monestir mil·lenari i un munt de rutes senderistes
6. Vic ciutat medieval, Rupit i Pruit, Tavertet i el Collsacabra
7. El Montseny, reserva de la Biosfera
8. Sitges: platges, gastronomia i Modernisme
9. Les platges del Maresme
10. Miradors, vinyes i cellers al Penedès

BENESTAR I NATURA

Si prefereixes la calma i relaxar-te per desconnectar, pots meditar o practicar ioga immers en un entorn natural preciós; fer un reconfortant bany de bosc enmig d'un parc natural; o banyar-te en aigües termals on ja ho feien els romans, a Caldes de Montbui i a la Garriga a l'interior, o a tocar del mar, a Arenys de Mar i a Caldes d'Estrac.

SENDERS I RUTES, A PEU O EN BICICLETA?

En canvi, si el que t'emociona és recórrer senders i paratges naturals de bellesa singular, només et cal decidir com fer-ho, si a peu o en bicicleta.

Les impressionants formacions rocoses de Montserrat i el seu monestir mil·lenari segur que et sorprendran.

La comarca del Berguedà, amb el massís del Pedraforca —per als més avesats a la muntanya—, t'ofereix rutes de senderisme i rutes cicloturístiques.

El Parc Natural del Montseny, amb camins de bosc de conte de fades, és només un dels 14 parcs i espais naturals de la província de Barcelona on fer salut i desconnectar.

I arreu de la província trobaràs rutes per fer en bicicleta; bici de carretera, BTT o *gravel* és el que hauràs de triar.

SOL I PLATJA?

A Costa Barcelona et serà fàcil trobar la platja que vols: una cala solitària on relaxar-te bressolat per la remor de les onades; una platja familiar amb tots els serveis; o una platja llarga, ideal per fer-hi esport. Vint-i-cinc poblacions costaneres a prop de Barcelona —i totes connectades mitjançant transport públic— donen per a molt!

Trobaràs aquestes i moltes més propostes a:

Aquesta acció de la Diputació de Barcelona respon als Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS). Els 17 ODS van ser proclamats per l'Assemblea General de Nacions Unides el 25 de setembre de 2015 i formen part de l'Agenda global per a 2030. La Diputació de Barcelona n'assumeix el compliment i desplega la seva acció de suport als governs locals de la província d'acord amb aquests ODS.

Premsa Comarcal

Biblioteca Municipal 1 d'Octubre

«Mirar és llegir», d'Imapla

Després de donar per acabat un Sant Jordi més participatiu que mai, el dia 25 d'abril l'arqueòleg Eduard Sánchez va fer una xerrada sobre les fortificacions medievals del Moianès; xerrada que forma part del cicle de conferències organitzades pel Cercle Artístic del Moianès, entitat que, juntament amb l'Associació d'Amics del Campanar, ha ideat l'exposició de la biblioteca del mes de maig: un conjunt de fotografies de Moià preses des del campanar.

El dimecres 30 d'abril la biblioteca va acollir una altra sessió del cicle «Llegir l'òpera», amb l'audició comentada de *Carmen*, de Bizet, a càrrec de l'historiador de l'art i musicòleg Albert Ferrer. El diumenge següent es va anar al teatre Kursaal de Manresa a veure l'obra

El dia 2 de maig es va fer la xerrada «Judaisme i sionisme: història d'un engany», que ja s'explica en un altre article d'aquest número de LA TOSCA.

Pel maig també hi va haver sessió de «Llegir el teatre», a càrrec d'Elvira Permanyer, la qual conduí la tertúlia sobre *La tercera fuga*, obra ideada i dirigida per Victoria Szpunberg. La sortida al TNC per veure'n la representació fou una de les millors experiències de la temporada teatral.

El club de lectura de novel·la, centrat en l'obra *Josafat* de Prudenci Bertrana, va propiciar un interessant diàleg a partir del qual es pogué conèixer en profunditat una de les joies de la literatura catalana. La sessió anà a càrrec de Marian Baqués.

El divendres dia 9 de maig es va iniciar una nova edició del cicle «Moianesencs voltant pel món». Baltasar Fonts i Núria Capdevila parlaren de les seves experiències per territori xilè. La segona jornada anà a càrrec de Mercè Padrisa, la qual va fer partícips, a les persones assistents, del projecte educatiu que duu a terme a l'illa de Madagascar. La darrera sessió, a càrrec de Dídac Khotso i Diana Dibau, serà el 13 de juny i oferiran un tast sobre el continent asiàtic.

Com és habitual, Vero Hernando i Mireia Pujol van dinamitzar el taller de literatura infantil del mes de maig. En aquesta ocasió, se centrà en la figura paterna i en la representació que se'n fa en la literatura infantil. També es comentaren les novetats de llibre infantil que havien arribat a la biblioteca.

En les visites escolars dels grups de primària es va treballar a partir del laboratori de lletres i imatges «Mirar és llegir», ideat per l'artista visual Imapla. A partir de les lletres de l'abecedari i molta imaginació, els nens i nenes aconseguien descobrir que aquestes amaguen més coses del que sembla!

Val a dir que el mes de maig ha estat el mes de les cancel·lacions, canvis de data i de lloc d'algunes de les activitats que la biblioteca havia programat. Us demanem disculpes i estigueu atents a les noves dates.

El 42è Festival Viñas començarà amb òpera

Joventuts Musicals de Moià

El Festival Viñas arrencarà el diumenge dia 20 de juliol amb una nova representació operística, a càrrec d'Òpera Terrassa, que posaran en escena *L'elisir d'amore* de Donizetti i un repartiment que inclou les millors veus emergents del panorama català.

El dia 26 tindrem un nou esclat de músiques del món amb una nova actuació de l'orquestra Ethno Catalonia, un projecte de la federació internacional de Jeunesses Musicales que un any més arriba a Catalunya.

Del 2 al 10 d'agost una cinquantena llarga d'alumnes assitiran a les *masterclass* del Campus Musical del Moianès. Tot l'*ensemble* de professors, entre els quals es troba el Tempus Trio, oferiran un concert el dia 2 i els alumnes mostraran la seva feina el dia 10 en un concert final. Abans hauran actuat també per als avis de l'hospital-residència el dia 7 i faran un concert en diàleg amb les campanes del cloquer.

El dia 9, vetllada de música de cambra pels solistes de l'AIMS, un altre gran projecte educatiu.

La recta final del festival inclourà el 17 d'agost l'estrena a Espanya de l'oratori *La conversione di Maddalena*, de Bononcini, a càrrec del Polifem Consort, grup resident del festival, amb un quartet de solistes vocals de luxe: Maria Hinojosa, soprano, Leandro Marziotto, contratenor, Rafael Quirant, sopranista, i Pau Armengol, baix. Anna Urpina liderarà el conjunt instrumental Polifem i Jordi Domènech en serà el director.

La clausura es farà el 23 d'agost amb l'actuació de la guanyadora del premi al millor cantant català del Concurs Tenor Viñas del Liceu, la soprano Laura Brasó, acompanyada al piano per Rubén Fernández Aguirre.

Celebració seixantina. El dia 10 de maig, els nascuts l'any 1965 vam fer la nostra trobada de celebració. Seixanta anys no són cap broma. Malgrat que no hi vam poder ser tots, els qui hi poguérem ser-hi en vam gaudir... I ja estem pensant a celebrar els seixanta-cinc!

MOIANÈS

L'aplec de Sant Feliuet reviu; la diada de la Santa Creu, a mitges

David Prat

El proppassat Dilluns de Pasqua els nous masovers de Sant Feliu de Terrassola (*Sant Filuet* en la parla local) van convocar els veïns de l'entorn al tradicional aplec que feia vora quaranta anys que no se celebrava.

El primer que, en arribar, vam fer molts va ser presentar-nos a l'Helena i en Josep, que encara no coneixíem, tot i que des de l'1 de maig de l'any passat es fan càrrec de Sant Feliuet. La rectoria de la parròquia va quedar buida arran de la mort dels dos antics masovers, en Joan i la Lourdes. I els dos nous estadants s'han volgut presentar als veïns fent reviscolar l'antic aplec.

Cap a quarts d'onze, quan arribava Mn. Jaume Soler, l'actual rector, va córrer la notícia de la mort del papa Francesc, efemèride que quedarà lligada a la recuperació de l'aplec. Abans de la missa, en Josep i l'Helena van donar veu a alguns fills de les masies de la parròquia perquè compartissin amb tothom records de l'antic aplec. Entre els presents no eren pocs els qui tenen avantpassats enterrats al cementiri parroquial.

Ara ens pot semblar impossible que d'un terme sembrat d'un grapat de cases, algunes d'elles en estat ruïnós, se'n pogués fer una parròquia. Però, tal com em va indicar un informat estanyenc, fins fa

Sardana que va cloure l'aplec de Sant Feliuet (fot. D. Prat)

unes quantes dècades totes les cases de pagès eren plenes de gent i on no hi havia deu persones n'hi vivien vint. L'aplec havia estat una trobada de tots els veïns de la parròquia amb l'afegit dels pobles veïns. Una gentada. I hem de comptar que l'església va estar en actiu, diumenge rere diumenge, mentre hi va ser Mn. Josep Bellpuig, de qui encara es conten anècdotes de les visites que feia a l'Estany, amb la majordona i a bord de la recordada furgoneta Dos Cavalls.

Era un aplec esperat i concorregut: amb missa, rifa, menjar, begudes, parades, orquestra, ball i —tal com m'especifica un testimoni— polseguera, molta polseguera. No parlem de poca cosa. A l'Estany, el Dissabte de Glòria i el Diumenge de Pasqua es dedicaven a les caramelles, tant pels carrers del poble com per les cases de pagès del terme; però el Dilluns de Pasqua quedava reservat de manera innegociable per a l'aplec de Sant Feliuet. Alguns estanyencs encara recorden que hi baixaven a peu o amb carro, i que s'enduien una mica de berenar per menjar-se'l amb la família sota l'ombra d'algun arbre. La relació entre les dues parròquies, l'Estany i Sant Feliuet, ha estat ben íntima històricament.

* * *

També en plena primavera, per la diada de la Santa Creu (3 de maig), hi havia el costum de pujar al puig de la Caritat —els estanyencs pel vessant meridional, passant pel collet de Sant Pere, i els *filuans* des del nord, pel cantó del Castell— des d'on es feia la benedicció del terme. A dalt del Puig, els dos mossens, seguits d'una colla d'escolans que aguantaven la creu, feien els tres-cents seixanta graus de circumferència beneint el territori. Després de la pregària i la salve, el jovent corria esperitat cap al serrat dels Lliris a collir uns narcisos que a l'Estany ningú no anomena així i que en aquell moment floreixen i omplen l'indret d'un perfum intens. Els joves baixaven del Puig fins al collet de les Llebres i encaraven l'últim tram de la cursa no pas enmig del paisatge forestal d'avui, sinó entre els prats i els ramats d'ovelles que hi havia fa seixanta anys. Arribats al lloc, arreplegaven tants lliris com podien i se'n tornaven al Puig. Els pomets de lliris collits acabaven a les cases i a l'església, com a ofrena a la Mare de Déu.

De baixada a l'Estany, al collet de Sant Pere, els del Grau oferien un panet a cadascú i, un cop al poble, es deia una missa, es dinava i finalment els estanyencs anaven fins a la Torre Vella a acompanyar i acomiadar els de Sant Feliuet, que se'n tornaven per la carretera.

Aquest any 2025 s'ha volgut recuperar la part laica de la diada de la Santa Creu. Una trentena d'encuriosits van reproduir si fa no fa el recorregut que s'havia fet fins l'any 1969: enfilar-se al Puig, anar fins al serrat dels Lliris i tornar al collet de Sant Pere a fer un refrigeri, ofert en aquesta ocasió per l'ajuntament. Tot plegat, sense benediccions ni curses fins als lliris. Pel que fa a les flors, la comitiva es va limitar a ensumar-les, admirar-les i retratar-les. Aquestes sis dècades no han passat en va.

* * *

Tornant a la recuperació de l'aplec de Sant Feliuet, la iniciativa dels nous masovers ha servit per a fer reviure records, per a reveure moltes cares. Des de la modesta talaia on s'assenta l'església, aprofitant el matí lluminós i transparent, la gent assenyalava masies, carenes, camps, boscos i n'explicava històries apreses dels pares i els padrins. No sense sornegueria ni un punt d'ironia, es comentaven llegendes de passadissos subterranis i secrets que uneixen Sant Feliuet amb el molí dels Moros o amb Rocafort. I, amb més seriositat, també es donava notícia d'amagatalls que van ser la salvació per a més d'un durant els catastròfics anys de la guerra.

CLÍNICA DENTAL PUJOL

Ctra. de Manresa, 35 - Baixos
08180 Moià
www.clinicadentalmoia.com
Tel. 93 830 06 98
Mòbil 629 058 269

ODONTOLOGIA GENERAL
URGÈNCIES
ORTODÒNCIA
IMPLANTS

Després de la missa i del generós aperitiu que ens van oferir en Josep i l'Helena, es va fer la tradicional rifa d'ous i llonganisses, aquest cop enriquida amb un suculent aparador de productes locals oferts per una desena de productors i comerciants que van col·laborar amb l'aplec. La mà innocent de la canalla va anar triant les cartes de la baralla premiades amb hortalisses, llonganisses, formatges, ous, olives o fruits secs. Una cançó i una sardana van cloure el matí just a temps per a tornar a casa a fer el dinar.

25 anys d'escoles noves a Oló

Josep Canamasas

El divendres dia 16 de maig l'escola Sesmon d'Oló va celebrar els vint-i-cinc anys d'edifici nou. Aprofitant la inauguració de l'ampliació, que es dugué a terme l'any passat, s'han substituït dues aules prefabricades per dues de normals.

Aquest nou centre es posà en marxa el setembre de 1999. Fou dissenyat per l'arquitecte Aquil·les González Raventós. És un centre totalment integrat al territori i l'ampliació s'ha fet seguint el disseny de l'edificació existent.

La inauguració oficial va començar a les tres de la tarda, amb la presència de la directora dels Serveis Territorials d'Educació de la Catalunya Central, Soray Gómez Ortiz, l'alcalde de Santa Maria d'Oló, Xavier Baraut Roca, acompanyat de la majoria de regidors de l'ajuntament, i l'inspector de zona, Ramon Solà Ferrer. La directora de l'escola, Ester Garcia, va explicar com es desenvoluparia l'acte. L'escola Sesmon d'Oló treballa per projectes i enguany han treballat «L'escola que volem», un projecte pensat per a l'ocasió amb el qual han pogut comparar com era l'escola abans i com és actualment.

Després de tallar la cinta, tant les autoritats com els familiars i públic en general van poder visitar el centre. Durant tota la setmana els alumnes havien fet diverses activitats (entrevistes, xerrades, etc.) amb persones d'altres generacions, i també van preparar tot un seguit d'exposicions: els vint-i-cinc anys d'història del centre, l'educació del passat, etc.

El moment més esperat pels alumnes va ser quan pogueren explicar als pares i avis l'exposició que havien preparat. Així, es pogué escoltar on han estat situades totes les escoles que hi ha hagut a Oló, com van construir a escala la maqueta de

l'escola actual, l'educació al llarg de la història o com és el programa de llengües estrangeres «Bridging the Gap», en què han participat vuit països de la Unió Europea i, a través de videoconferències, s'ha fet un intercanvi cultural i s'ha anat a visitar l'escola Vic Centre. A més d'aquestes exposicions, es pogué veure un audiovisual, on diferents mestres i alumnes que han passat per l'escola explicaven la seva experiència amb alguna anècdota interessant. Un altre treball fet aquest curs és sobre les escoles d'arreu del món. A través d'un codi QR podies consultar com són les escoles de catorze llocs del planeta. Una altra de les activitats ha estat la confecció de l'auca de l'escola (com ja s'havia fet uns anys abans). Uns quants alumnes van explicar la confecció de les setze vinyetes. En un altre espai es podia veure la recreació de dues aules, una de moderna, on s'explicava «L'escola que volem», i una altra de com es treballava en època franquista. A l'aula del costat s'hi podia veure tot de material pedagògic que s'ha fet servir al llarg del temps: màquina d'escriure, radiocasset, projector de diapositives, etc. Finalment, al passadís hi havia un recull de fotografies de diferents activitats i retalls de premsa d'aquests vint-i-cinc anys.

Tota la jornada de celebració es va desenvolupar amb molta alegria. El fet de convidar exmestres i exalumnes provocà un retrobament en què es respirava felicitat. I, com va dir la directora, tenim escola per a vint-i-cinc anys més.

Inauguració de l'ampliació de l'escola Sesmon d'Oló (fot. J. Canamasas)

FINESTRA OBERTA

Les pàgines d'aquesta secció volen ser una finestra oberta a l'obra dels creadors i creadores del Moianès. Un espai perquè es visualitzi la seva obra i perquè ells mateixos, amb les seves paraules, es presentin als lectors de LA TOSCA. «Finestra Oberta» vol explorar la creativitat i la diversitat de disciplines artístiques nascudes de la mà dels artistes que nodreixen culturalment el nostre entorn. – Neus P. Cirera

Alèxia Lleonart. «Romaní, fòssils, tronc cremat»

Estampació tèxtil amb frottage i tataki-zomé. De l'exposició *Estampes dels marges* (2021)

És una peça de roba de lli antic, mordentat amb cassanelles, alum i carbonat de sodi. Tenyida amb tint extret de romaní sec (2020) i tendre (2021), conté una zona de color modificada amb sulfat de ferro i s'hi ha estampat amb la tècnica de tataki-zomé un romaní florit (*Salvia rosmarinus).* La part de baix és una coixinera familiar usada, tenyida amb romaní modificat amb sulfat de ferro, i duu incorporats descansos, els somnis i els malsons; s'hi han estampat amb la tècnica del *frottage* els fòssils dels animals dels esculls coral·lins de Calders de l'Eocè (40 milions d'anys): coralls, bivalves, gasteròpodes i equinoderms. La tinta és la de la pimpinella (*Sanguisorba minor*) que viu al mateix lloc. Enmig del romaní i els coralls hi romania el tronc cremat per l'incendi a Calders del 1994, recollit en el 2021. Cosit a mà amb els fils de brodar de la mare.

Per fer aquesta peça he entrat als marges. Hi estampo el que penso amb les mans: mentre faig, vaig trobant i aprenent allò que hem desaprès, i en recupero la consciència amb els sentits. L'entorn proper m'ho explica: vegetals, animals fossilitzats, els rastres humans persistents en els objectes abandonats, l'efímer que muta en els cicles de la natura, actuar ràpid, meditar lentament. El gravat i les tècniques d'estampació no són una finalitat sinó un mitjà: colors extrets de plantes i minerals, matrius trobades, robes usades, materials en desús i gent que han entrat als marges... Començo a entendre que hi ha altres maneres de fer i de relacionar-nos entre nosaltres i la natura. Cal entrar als marges per aprendre, sortir del camí per comprendre.

* * *

Treballo descobrint i recuperant materials i processos oblidats o en desús, fibres per a processos tèxtils, pigments i tintes extretes de plantes, matrius obtingudes del territori proper i l'entorn natural tenint en compte els cicles vitals dels altres éssers vius i entenent i acceptant els seus canvis. La meva relació amb els materials és una manera de pensar, entendre i aprendre, de fer visibles altres maneres més lentes i curoses d'harmonitzar amb l'entorn i utilitzant procediments més respectuosos amb la vida i el territori.

Alèxia Lleonart Pujol (Manresa, 1965). Resideix a Calders. És llicenciada en Belles Arts per la UB, especialitzada en gravat i estampació. Combina l'activitat docent a l'Escola d'Art de Manresa amb projectes artístics. Actualment cursa el postgrau d'arts aplicades contemporànies en l'especialitat tèxtil a l'Escola Massana. Ha participat en festivals de *land art* com *Efímera* al CACiS, *Microscopies* a Manresa i el *Relart*; exposicions col·lectives a Igualada, al TPK a l'Hospitalet, i individuals a Manresa, Artés, Monistrol de Calders i al CACiS-el Forn de la Calç a Calders.

PERFILS

Oficis i personatges de Moià (17)
Pastor: Sebastià Padrisa i Senar

Roser Portet

El Sebastià i la seva parella, la Carla, viuen a Pedrissa, amb el seu fill —el dia que ens vam trobar per parlar del seu ofici encara havia de néixer—, el Roc. El Sebastià és dels pocs pastors que queden a Moià. No viu del seu ramat, sinó que ha hagut de diversificar el negoci: també cuida vaques d'engreix i conrea la terra per sostenir l'alimentació del bestiar i poder treure rendiment de l'excedent.

Ets dels pocs pastors que queden a Moià.

Queda també el ramat de la Coma; el porten el Miquel Julià i el seu fill, de Sant Feliu de Codines. Diguéssim que quedo com el més autòcton de Moià. Pedrissa és l'única casa a Moià que portem en el cognom el nom de la casa, si bé amb la grafia *Padrisa*. Hi ha documentació que ho valida, almenys des de l'any 1400, mantenint sempre el nom *Padrisa*, però amb variacions, perquè hi va haver algun matrimoni de la pubilla i van canviar el cognom perquè es mantingués; també ha variat la manera com s'escriu. Fa il·lusió i et sents una mica responsable perquè es conservi.

Sebastià Padrisa amb el seu avi Sebastià

Ets l'hereu, com a pastor, del teu avi.

Sí, el meu pare no s'hi ha dedicat mai, però ens ha ajudat. De nen ja acompanyava el meu avi molts cops, amb les ovelles travessàvem la urbanització de Montví, baixàvem cap al Molí Nou i cap a darrere l'escola, fent sempre el mateix recorregut. Deixava les ovelles a pasturar a Castellnou, on tenia un corral. Com que tenia moltes ovelles, unes quatre-centes cinquanta, no sempre hi havia prou menjar a Pedrissa, s'havia d'anar canviant el ramat de lloc. M'hi vaig aficionar, he crescut al costat de l'avi. Ara tinc un ramat molt més petit, de cent ovelles.

En què consisteix ser un pastor al segle XXI?

A sobreviure. No vaig plegar el ramat pel restaurant que portem aquí a Pedrissa i perquè m'agrada i sempre ho he viscut. Sentiria un buit si deixés de tenir el ramat, però no és un ofici amb què et puguis guanyar bé la vida.

Quines diferències hi ha respecte a quan portava el ramat el teu avi?

Ho faig de manera diferent de com ho feia el meu avi. Ell sortia cada dia amb el

ramat a buscar menjar; ara normalment faig tancats amb malla electrificada i tinc les ovelles al camp, al voltant de casa, i les vaig canviant per diferents camps, no haig d'estar tot el dia vigilant-les i és molt ràpid plegar i estendre: són de cinquanta metres, se'n poden empalmar tantes com vulguis, depenent de les necessitats. Tenir poc bestiar em permet de mantenir-lo molt tancat. Ha millorat molt, et dona autonomia, si ho veiés el meu avi fliparia. Els gossos d'atura els continuo necessitant per a portar el bestiar del corral cap al camp.

El que recordo més és que de xais pràcticament sempre ens en faltaven per a vendre'ls a les carnisseries de Moià, al meu tiet quan tenia la carnisseria —el Josep Padrisa—, a la Felisa... Se'n necessitaven al nostre restaurant i en altres restaurants de la zona o particulars. Ara trec una mitjana de dos a tres xais setmanals. Potser ja no se'n menja tant, llavors era una carn que es consumia molt. Els preus no són els mateixos: del que em paguen a mi al que n'hauràs de pagar tu en una carnisseria, es duplica (hi ha productes en què pagues quatre vegades més del que cobrem els pagesos). Jo tinc el «gasto» de pinso, el manteniment de les ovelles..., els mesos perquè creixin, i també hi ha el bestiar que es mor: has d'estar molt alerta quan han de parir les ovelles, normalment ho fan soles, però de vegades els xais venen al revés i s'han de girar. Normalment m'ho faig jo; si és molt greu, aviso el veterinari.

Quan vas començar a tenir el teu ramat?

L'avi va morir fa catorze anys; però, quan es va començar a trobar malament, uns quants anys abans, es va vendre el ramat, perquè ja no es veia amb cor de mantenir-lo. Jo encara estudiava i l'ajudava molt, però era massa just per a fer el traspàs. Quan el veí de Coromines es va jubilar, vaig agafar el seu ramat.

Quants xais neixen a l'any?

Aproximadament uns 120-130, un cada tres dies. Amb aquest volum es té ben controlat. Quan tenia un ramat gran havia d'estar-hi molt a sobre.

Hi ha gent que no té els marrans a dins del corral, és a dir, separen els marrans o bé perquè les ovelles van a la muntanya o bé per tenir més controlades les èpoques de part. Aquí hi ha parts durant tot l'any, encara que no en neixen cada dia. He de controlar quan el marrà cobreix l'ovella, però amb el ramat petit és fàcil. Ells van fent i llavors ja comptes els quatre mesos de gestació i dos de cria. Sí que separes les ovelles que acaben de criar i els xais petits, però la resta estan junts al corral. Una ovella pareix cada sis, set o vuit mesos, durant els anys fèrtils, uns quinze o setze anys, però sempre depèn de l'ovella.

Apareix el pare del Sebastià, el Josep, que ens explica els problemes que existeixen en el món de la pagesia en general. Es queixa per la diferència que hi ha entre el que els paguen a ells i el que ha de pagar el consumidor. I per la quantitat de burocràcia que estan forçats a gestionar, des de fa vint-i cinc o trenta anys ha augmentat molt, se'ls en va molt temps —temps que necessiten per a fer la feina de pagès—, ho atribueix a una incomprensió dels qui manen, pel desconeixement real del territori i els tipus de produccions.

Les traves burocràtiques, com ara comentava el teu pare, com les vius?

És el dia a dia que s'ha de portar pel GTR [Gestió Telemàtica Ramadera, des del 2016, l'anterior plataforma virtual funcionava des del 2010], una pàgina que van crear al Departament [d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació]. Ha costat molt que funcionés bé; personalment m'hi he adaptat fàcilment, perquè ja havia après informàtica. L'avantatge és que no

t'has de desplaçar, ho gestiones des de casa. Per a la gent gran ha estat més difícil, tenim una bretxa en la formació de les persones i, per l'edat, alguns canvis mentals són molt difícils de fer.

Quan es va jubilar el meu avi, va passar al meu pare la «cartilla ganadera» [document administratiu en què es consignen l'estat de les dades, incidències, controls, etc., de caràcter sanitari de determinats animals objecte d'activitat ramadera], la gestió de les subvencions de la PAC [Política Agrícola Comuna] i totes les terres que ara porto jo. Si hagués començat de zero amb el bestiar ho hauria trobat molt difícil, hauria hagut de fer un projecte, amb totes les característiques especificades (d'on es treu l'aigua, construcció de corrals complint tots els requisits...), tot verificat per un enginyer agrònom, perquè s'accepti —que passa per l'administració de l'ajuntament, després per la Generalitat i pels fons europeus—. Fins que t'accepten el projecte poden passar de set a vuit mesos per a poder instal·lar l'explotació, començar a entrar bestiar i fer-lo créixer. Això pot comportar de dos a tres anys entre paperassa i preparació, sense haver pogut fer res i sense tenir cap guany, perquè has d'aconseguir que els animals s'adaptin al lloc que has triat; normalment només ho aconsegueixes si l'animal és petit.

I, al final, el que reps són els quatre cèntims de subvenció que et donen. Realment, si comptes, sí que t'ajuden a tirar endavant, et donen uns diners a l'any pels caps de bestiar que tens, però no gaires. A més, hi ha inspeccions per a tot i si no ho tens de manera correcta et van retallant aquestes subvencions —has d'haver fet tots els tràmits anualment, complir els

Sebastià Padrisa amb el seu ramat

metres quadrats per volum d'animals, que al corral tot funcioni i que no estigui en mal estat, que els animals no s'hi puguin fer mal, que tot el bestiar portin els marcadors, els xips a l'estómac, les vacunacions al dia; d'això se n'encarrega el veterinari, però les despeses que comporta les paga el pagès.

Quin tipus d'ovella teniu?

Tenim la ripollesa, havíem provat de fer alguna barreja amb la lacona; el meu avi va posar ovelles i marrans lacons, els xais també sortien més fibrosos de carn, però jo ja m'he dedicat a tenir només ovelles de raça del Ripollès; és una ovella més valenta, que no té tants problemes digestius. Quan està bé, és un rellotge; com tots els animals del món, el que els va bé és la rutina.

Aquesta rutina, canvia segons l'estació de l'any?

A l'estiu els tancats no serveixen, perquè hi ha poc menjar; els has d'anar canviant més sovint perquè necessiten molt més territori per a poder menjar més, també perquè el dia és més llarg i mengen tota l'estona. I quan no hi ha res sembrat no has d'estar pendent, com fa tres anys, que hi havia la secada, havíem d'anar a pasturar bosc perquè els camps estaven arrassats i havia d'estar amb elles. Llavors vaig reduir el ramat, vaig passar d'unes dues-centes cinquanta ovelles a les cent d'ara.

A l'hivern estan més tancades al corral. Però també és més fàcil: les engego a un camp tancat a mig matí, que s'hagi eixugat una mica tot, i les recullo a la tarda. A la primavera i a la tardor és quan van millor, hi ha menjar a tot arreu.

Els xais sempre són al corral i cada dia hi ha el moment del retrobament

Sebastià Padrisa, amb un xaiet

amb les ovelles. Faig que cada xai trobi la seva mare quan torna de pasturar; és quan mamen i s'atipen. Si la mare deixa de banda el seu xai, els alimento amb biberó.

Si hi ha poca pastura els has d'acabar de donar menjar al corral; sempre haig de tenir un estoc de bales, també per a quan alguna ovella acaba de parir o si hi ha una nevada o plou, que no xafin tant els camps quan són molls, no els va bé quan és moll perquè se'ls estoven les peülles.

Cada quan has d'esquilar les ovelles?

Per a la seva salut les has d'esquilar un cop l'any, a finals de juny o principis de juliol. Hem de trobar sortida a la llana —per a tapar horts, per a la construcció...—, però s'hi ha de seguir pensant perquè sigui un recurs útil. Per començar, netejar-la ja és tota una feinada. No hi ha ningú que se me l'emporti. Per a nosaltres és una despesa esquilar les ovelles i mantenir l'estoc de llana.

Teniu el restaurant per a complementar la feina de pagès?

El restaurant el porta el meu pare. Jo ja tinc prou feina amb les ovelles, les vaques d'engreix i la terra. La terra és per a conrear menjar per als animals (civada, raigràs, festuca, alfals) i també cultivem ordi i blat. Un altre requisit per a cobrar la subvenció és fer una rotació de conreus.

Si tinguessis un ramat de cinc-centes ovelles, creus que en viuries?

Sense tenir les vaques? Sol, potser sí. Però, tenint família, no seria possible. No podríem viure d'una manera digna. El nen viurà en una col·lectivitat on hi ha unes necessitats.

Els meus pares vivien a pagès i també es conformaven amb unes coses que nosaltres, la generació següent, ja no ens hi hem conformat. Potser ens creem moltes necessitats; però, encara que no vulguis aspirar a grans coses, ja només la vida diària comporta moltes despeses: mantenir la finca, els cotxes, els tractors, les assegurances, tot ja puja molts diners. La Carla té la seva feina i el seu sou, perquè avui cap família amb un sol sou no tira endavant.

Com veus el futur dels pastors?

Jo m'hi dedico com a ofici perdut, perquè gairebé és perdut. Sí que és veritat que ara hi ha molta afició, es va crear l'Escola de Pastors, a Rialp, Lleida. D'aquesta gent que s'hi està ficant, quan vegi tota la burocràcia a tramitar, com dèiem abans, penso que el 50% plegaran abans de deu anys.

Crec que, si no ho veus des de petit, costa molt d'agafar el fil. Quan hi havia els sagals a les cases de pagès podien aprendre l'ofici de molt joves. Penso que és una feina que no has de tenir estudis, però que l'has d'haver viscuda i l'has d'aprendre amb el dia a dia darrere els animals, aquell mirar-te'ls i comprovar que tot va bé.

Jo ho tinc tan arrelat que visc com una responsabilitat seguir aquesta tradició... Sempre que pugui ho faré.

ESPORTS

Gran temporada del primer equip de futbol del C.E. Moià

Joan Riera

L'equip de futbol del Moià, entrenat per Abel Arisa, ha donat fi a un campionat molt bo, amb promoció d'ascens inclosa, si bé l'ha acabat cedint a l'equip de la Cellera de Ter.

Va liderar molts dies la classificació del grup quatre de tercera catalana i, finalment, quedà en segona posició empatat a punts amb el Tona-B, però amb el gol *average* a favor (recompte final: 58 punts, en 18 victòries, 4 empats i 8 derrotes).

Feia setze anys que el C.E. Moià no jugava una promoció d'ascens (l'última va ser contra el C.F. La Llagosta, a primers de juny de l'any 2009). Curiosament els dos equips, la Cellera i el Moià, ja s'havien enfrontat en una promoció d'ascens l'any 1971.

Ara, concretament el 24 de maig, més de cent cellerencs i cellerenques es van desplaçar a Moià. El partit, molt igualat, s'acabà decidint en els darrers minuts a favor del conjunt visitant (2 gols a 3). Ja en el túnel de vestidors, l'entrenador de l'equip de la Cellera, Ferran Cuixart, comentava: «Hem mirat de contrarestar els dos puntes del Moià, que són els màxims golejadors de la categoria i que són molt bons.» Per la seva part, Abel Arisa deia: «Malgrat el resultat, valoro molt positivament aquest partit; hem omplert el camp i l'hem tenyit de groc i negre; això és un orgull per al club. Hem competit bé davant un bon equip. Ja al final, un rebot que queda a l'àrea petita, l'aprofiten ells per a guanyar. Ara hem d'anar tots a la Cellera amb aquest bloc que tenim de jugadors joves del Moianès. La temporada és molt bona, però la volem excel·lent.»

I ens plantem al dissabte 31 de maig, data del partit de tornada. Una gernació de seguidors del Moià es van desplaçar a la Cellera. Pagant el preu mòdic de 5 euros, s'hi podia anar amb un autocar organitzat pel club. Arribats a aquest poblet de la Selva, ja es vivia un gran ambient, amb moltes samarretes groc-i-negres dels seguidors del Moià.

El Moià, jugant el partit de tornada a la Cellera de Ter (fot. Sílvia Culubret)

La primera part va acabar amb empat a zero. A la mitja part es va fer un homenatge als jugadors de la Cellera que havien format part d'aquell enfrontament amb el Moià l'any 1971.

A la segona part, la Cellera va ser més efectiva i va estar més afortunada, de manera que marcà dos gols, que la proclamaven guanyadora de l'eliminatòria. Acabat el partit, Abel Arisa, entrenador del Moià, declarà: «La primera part ha estat nostra, calia marcar primer i fer-los pressió, però s'han defensat bé. En la segona part hem deixat algun espai i ells l'han aprofitat. No hem estat prou resolutius. Desitgem sort als de la Cellera en el desenllaç final d'aquesta eliminatòria a quatre: Moià – la Cellera, i Premià de Dalt – Sant Gregori (Girona). Tot i perdre, ho hem celebrat amb la nostra nombrosa afició que ens ha acompanyat.»

En resum, no hem aconseguit pujar a segona catalana, però la temporada del Moià ha estat molt bona.

Un dia de partit: el Moià promociona a segona catalana

Eduard Altarriba

Vagi per endavant que a mi no m'agrada l'esport en general i el futbol en particular, fins al punt que, quan en els mitjans de comunicació comença la informació esportiva, canvio de canal o d'emissora. Per això, quan vaig proposar d'anar a veure un partit del Moià, el plantejament balancejava entre l'observació sociològica i la curiositat per una mena d'esdeveniments que, d'entre totes les activitats que es fan regularment al poble, és, de lluny, la que congrega més personal. El moment arribà quan l'amic Eudald em va reenviar un cartell del C.E. Moià convidant tota l'afició a anar al camp per donar suport a l'equip en un partit contra l'equip de la Cellera de Ter que qualificaven de transcendental en tant que podia comportar l'ascens a segona catalana. Dit i fet, el dissabte a les sis, hora convinguda, acompanyat de l'Eudald i la Nerea, era al camp preparat per a fer una crònica de l'esdeveniment, que, amb els antecedents abans esmentats, no pretén ser ni serà una crònica esportiva *comme il faut.*

Jo, com tothom, carrego el meu sarró de prejudicis que vaig emportar-me al partit. El que no portava, però sí que vaig adquirir a la barra, era una bufanda de l'equip per allò d'integrar-me a l'entorn i donar suport econòmic al club, ja que el primer que vaig descobrir és que l'entrada és gratuïta, però que és convenient comprar els números per una panera que rifen a la mitja part. I amb el número hom també era obsequiat amb un magnífic parell de xurros inflables de plàstic groc per a fer ambient. D'entrada (primer prejudici a rodar), m'esperava una afició de mitjana edat amb una certa tendència a l'exaltació i a l'exabrupte, però sorprenentment (per a mi), per bé que hi havia una mica de tot, la mitjana d'edat era preeminentment jovenívola, amb un gran nombre d'adolescents, preadolescents i molts nens i nenes. Però el més important que vaig apreciar de bon principi és una transversalitat social que es veu en poques bandes: gent de tots colors i accents, des dels moianesos de tota la vida (MTVs) fins a progenitors i fills de la migració, tots fent rotllana al voltant d'un camp que, de grades, en té poques i la gent o s'està dreta, seu on pot o carreteja cadires de plàstic amunt i avall.

Va començar el partit més o menys a l'hora que tocava i els jugadors, joves i ardits, començaren a disputar-se la pilota. Nosaltres miràvem de repassar mentalment les normes d'aquest esport, rescatant memòries pretèrites de quan jugàvem (malament) al pati de l'escola. «Això és córner», va exclamar l'Eudald tot cofoi de recordar aquesta paraula quan una pilota va marxar per un dels angles del camp. Semblava que el Moià dominava un partit que, en bona part, es disputava a l'àrea contrària i, uns vint minuts després de l'inici, va arribar el primer gol del Moià despertant l'eufòria entre els aficionats locals. Vaig ser convenientment informat que la grada d'animació jove s'anomenen els «maies», per obra i gràcia de la correlació entre els colors groc i negre del C.E. Moià amb el de les abelles i, d'aquí, «Maia» com a representant dels àpids (tot i ser un referent una mica *vintage*). El sector dels «maies», situat a la cantonada esquerra segons entres al camp, concentrava la majoria de pancartes que proclamaven «maies 1922», el lema «pit i collons», «som-hi, Moià» i un «benvinguts a l'infern» amb un cap de senglar que, sospitem, era dels altres.

Però l'alegria dels «maies» i del públic en general va durar poc, car pocs minuts després del primer gol arribà el segon, favorable als de la Selva. En aquells moments vam identificar el gruix de seguidors de l'equip contrari, que fins aleshores s'havien mantingut a la seva grada en un prudent silenci, fent poca ostentació d'insígnies i estendards. La cosa es posava tensa, perquè, encara que el Moià collava fort, els de la Cellera feien alguns contraatacs letals com el que va depassar la defensa al minut 32, col·locant els visitants en un avantatjós 1 a 2.

Amb aquest resultat es va arribar a la mitja part, un dels moments més entranyables de la jornada, quan tot el camp va omplir-se de nens i nenes (moltes nenes) que van improvisar minipartits i exercicis futbolístics diversos una mica per totes bandes, mentre part de la concurrència s'atansava a la barra i es procedia a la rifa mitjançant la millorable (per dir-ho suaument) megafonia del camp. També va ser en aquesta mitja part que vam sospitar o copsar una funció més aviat inesperada del camp: espai d'interacció entre la joventut amb finalitats d'aparellament o, com se'n deia abans, un lloc per a *lligar*. De fet, veient com anaven d'arreglades moltes noies,

Ambient a l'inici del partit d'anada de la promoció a segona catalana contra la Cellera de Ter (fot. E. Altarriba)

tot plegat tenia aparença que allò era la primera parada social prèvia a la nit del dissabte. Però no tinc cap mena de dades que confirmin aquest extrem.

En canvi, el que sí puc confirmar és que, pocs minuts després de començar la segona part, el Moià tornà a marcar retornant a un valuós empat (dispensin si no menciono el nom dels jugadors, no els conec pas). A partir d'aquí el partit es va anar tensant per la certesa que el rellotge es menjava, implacable, els minuts. De tant en tant un o dos jugadors quedaven estesos a terra, encara que no vam haver de lamentar cap lesió seriosa ni cap trifulga de gravetat. Faltes diverses, alguna targeta groga, decisions arbitrals discutides, crits ara ja una mica més exaltats per part de les aficions i els entrenadors esgargamellant-se a les bandes. El sol s'amagà rere els núvols i un aire fred començà a bufar, com presagiant el que havia de passar: el tercer gol de l'equip contrari a tot just a sis minuts del final. De res no van servir els esgarips, els xuts llargs i canvis de jugador, ja que ni l'un ni l'altre equip no assoliren amb encert la porteria contrària fins que l'àrbitre, després del corresponent temps afegit, va xiular el final enmig de l'eufòria desfermada dels seguidors de la Cellera.

Sense gaires escenes dramàtiques, el gruix del personal va anar abandonant el camp. Feia anys que maldaven per pujar a segona catalana i, tot i que en escriure aquesta crònica encara falta el partit de tornada, sembla que tocarà continuar maldant. Calculo que, a mi, el futbol seguirà sense interessar-ne ni poc ni gaire, però m'emporto un respecte per la tasca que el C.E. Moià fa de cohesió social, d'integrar persones de totes bandes i de totes les edats al voltant d'un crit: «Moià!»

Els germans Serrat Gutiérrez al Campionat d'Espanya Escolar de Judo

Club Judo Moià

Els germans Serrat Gutiérrez amb D. Roca

El judo és un esport minoritari que transmet uns valors molt importants, com disciplina, respecte, superació i esforç. Aquí a Moià tenim la sort de comptar amb un gran entrenador, David Roca, que sap inculcar tots aquests valors als judoques del Club Judo Moià.

El cap de setmana del 26 i 27 d'abril va tenir lloc el Campionat d'Espanya Escolar de Judo a Osca, on els germans Serrat Gutiérrez, primers del rànquing de Catalunya de menys de 81 kg i de menys de 60 kg, respectivament, van ser seleccionats per a representar Catalunya amb la selecció. El resultat de l'Adrià va ser la medalla de bronze, amb una participació del Genís molt bona. Estem orgullosos del treball i esforç dels dos germans.

PUBLICACIONS

Entorn de llibres

Carles Riera

Com a primícia del que serà la seva *Prosa completa*, el prevere, escriptor i gramàtic moianès Josep Ruaix i Vinyet (J. R. V.) ens n'ofereix un primer volum titulat *Entorn de llibres* i subtitulat *Pròlegs, ressenyes, presentacions*, publicat per Editorial Claret de Barcelona (maig del 2025). Al llarg dels anys ha redactat pròlegs —i epílegs— de llibres, ha elaborat ressenyes o recensions per a publicacions periòdiques i ha participat en presentacions, i ara aquests escrits han estat aplegats per a ser llegits, si es vol, l'un darrere l'altre.

«Sobre aquests tres gèneres de textos, sobretot les ressenyes», l'autor opina que, «en la mesura possible i prudent, han de ser guiats pel sentit de crítica positiva, és a dir, fent notar, a més dels valors, els defectes de les obres que es publiquen, a fi que els autors siguin ajudats a escriure més bé» (p. 6). Gran coneixedor i conreador de la llengua, no és estrany que J. R. V. hagi esdevingut amb el temps un crític privilegiat de les obres que es publiquen en català, majorment llibres de temàtica lingüística, però també de poesia, de narrativa, d'història, de teologia, etc.

Abunden entre els textos de l'aplec els que tracten sobre llibres d'autors del Moianès, nadius, residents o estiuejants (Núria Angla, Pilar Arnaus, Marian Baqués, Manuel Bertran i Oriola, Miquel Bosch i Jover, Joan Bosch i Vidal, Anton Busquets i Punset, Montse Cardona, Lluís Cerarols, Jaume Clarà, Josep Clotet, Liduvina Daví, Maria Estevadeordal, Josep Fàbrega, Valentí Illa, Alegria Julià, Antoni Malats, Núria Padrisa, Sebastià Padrisa, Elvira Permanyer, Josep Petit, Maria Àngels Petit, Glòria Pons, Josefina Pons, Carles Riera, José Luis Rodríguez Lara, Clara Solà, Calassanç Ubasart), si bé no hi manquen pas els d'àmbit més general (com ara, cenyint-nos molt, Jordi Badia, Francesc Blancher, Carles Cardó, Antoni Ferrando, Climent Forner, Homer, La Fontaine, J.M. Javierre, Josep Lacreu, Jaume Medina, Cebrià Pifarré, Baltasar Porcel, August Rafanell, Abelard Saragossà, Ferran Soldevila, Jacint Torrents, Joan Triadú, Joan Veny, etc.) i, naturalment, obres lingüístiques bàsiques (diccionaris i gramàtiques). Com a treballs «majors» d'aquest volum destacaríem, en l'apartat de ressenyes, la dedicada a dos llibres de l'escriptor Anton Busquets i Punset, i, en l'apartat de presentacions, la de l'Eneida traduïda per Joan Bellès.

En qualsevol llibre de J. R. V. sempre s'hi aprèn llengua, ni que es tracti —com el que aquí presentem— d'un recull de textos en prosa i no de cap tractat gramatical. Tot al llarg del volum, i fins i tot en les notes a peu de pàgina (p.e., notes 11, 18, 34, 116, 122...), el lector s'assabentarà de coses que molt probablement no sabia.

A parer meu, són trets remarcables d'*Entorn de llibres* els següents: 1) claredat expositiva, 2) pensament lúcid, enteni-

mentat i erudit en els comentaris, i 3) sinceritat a l'hora d'exposar els propis punts de vista.

Ens felicitem de tenir aquest recull, que facilita l'accés a un material fins ara escampat i que conté moltes observacions dignes de ser tingudes en compte.

«Hasta el final: basado en una historia real»

Joan Carles Redondo i Frank Round

La idea d'escriure *Hasta el final* neix, segurament, de quan vaig decidir pujar la costa de la Creu, a Moià, motivat pel meu amic Joan Vila, en pau descansi. Per als qui no ho saben, fa més de quinze anys vaig ser diagnosticat de la síndrome de Chiari, després d'anys i anys de diagnòstics inconclusos i anàlisis i més anàlisis; això vol dir que, a poc a poc, tots els meus moviments es van anar reduint. Imagino que molta gent, en aquesta situació o quan les coses es compliquen, es rendeixen, però el meu amic Joan Vila no era d'aquelles persones que deixen un col·lega en aquestes circumstàncies. Així que va planejar la caminada fins a dalt de la costa i un pla d'entrenament diari, per assegurar-se que no em quedés assegut massa temps.

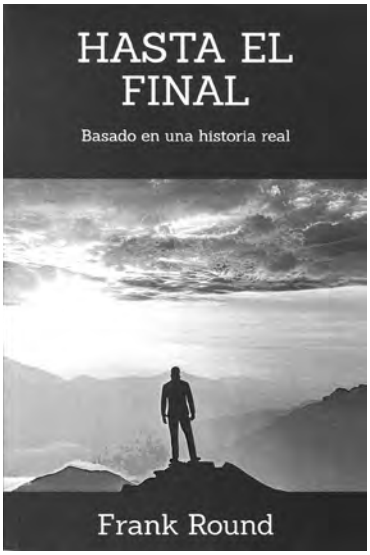

Us puc assegurar que això és el que el meu cos volia i vol cada dia, però no la meva ment, ni, per descomptat, la de Joan Vila. Molts ens vau veure caminant pels carrers i les avingudes de Moià. El Vila sempre em va motivar, em va empènyer a continuar endavant; fins i tot em va fer anar a nedar a la piscina durant l'estiu, quan amb prou feines em podia moure. Les coses no van ser fàcils per a mi, especialment durant la pandèmia, quan les cames, per falta de moviment, van deixar d'aguantar-me.

El dia del repte, vaig pensar que seríem en Joan i jo, i potser algun amic més, però no una multitud, congregada pel meu amic, com la que m'esperava a la porta de casa i que em va acompanyar fins a dalt el Mirador de la Creu.

Quan el meu germà Francesc, que viu, des de fa molt temps, a la República Dominicana, va veure les fotografies, em va dir que semblava en Forrest Gump, amb tota aquella gent al darrere. Poc després, mentre nedava a la piscina, algú em va suggerir que escrivís un llibre. Ho vaig comentar al meu germà, el qual havia escrit un parell de novel·les sota el pseudònim de Frank Round, i ens vam posar a treballar.

El llibre tracta de la vida, d'intentar gaudir, fins al final, d'aquells moments a què molts no donen importància i puntualitza sobre el fet que, de vegades, en un sol instant, tot pot canviar. Ara bé, tracta, sobretot, de l'amistat i de la sort que han fet les persones que tenen amics de debò.

PS.: Aquest llibre es pot adquirir per Amazon.

Llibres

Josep Fàbrega i Selva. *Mediterrànies*
Manresa: Parcir, 2025. 182 pp.
Poemari sobre el drama dels migrants de l'Àfrica cap a Europa, molts dels quals moren en travessar el mar Mediterrani. Versos molt ben escandits i amb un ric vocabulari, a què ja ens té acostumats l'autor resident a Calders.

Agnès Prats (text), Daniel Vallejo (música), Helena Portella (il·lustracions). *Hem fet (lle)genda: cantata per a cor i orquestra*
Moià: Associació El Moianès Canta, desembre de 2023
Tercer volum de la col·lecció «Llegendes del Moianès», projecte dirigit per Sergi Valls per a unir música i cant, llegendes de la comarca i la canalla que l'ha interpretat (a Collsuspina el 29 d'abril i a Moià el 15 de maig). Enguany amb bandolers, bruixes i altres personatges llegendari ambientats a Collsuspina.

Premis literaris. En els Jocs Florals de la Ginesta d'Or d'enguany han estat premiats els següents moianesos: Mariola Rafart Roca, amb el Premi Renat Llech Walter, per la prosa titulada «Petita Elna tatuant a la pell»; Quirze Solà (resident a l'Hospitalet de Llobregat però vinculat a Moià), amb una Gran Medalla, pel poema titulat «Petjades»; Glòria Pons i Puigcorbé, amb una Gran Medalla, pel poema titulat «El meu farcell»; Avril [sic] Muns Rafart (d'onze anys d'edat), pel poema titulat «L'amistat». L'acte de lliurament tingué lloc a Perpinyà el diumenge dia 18 de maig.

Revistes

—**Catalunya Cristiana**, 4-5-2025, amb la ressenya titulada «Glosses d'un home de lletres**»,** llibre del moianès Carles Riera, signada per Josep Ruaix i Vinyet.

—**Serra d'Or**, maig 2025, amb l'entrevista, de cinc pàgines, titulada «Josep Ruaix, renovador prudent de la llengua**»,** signada per C. Riera i amb fotografies de Joaquim Noguero.

Diaris

Regió7

19-4-2025
«La llosa del passat de Moià Futur», article signat per David Bricollé.

21-4-2025
«Moià ja intueix la nova fesomia de l'antiga fàbrica de Can Comadran. Els treballs de rehabilitació en el complex fabril, que es van iniciar a l'estiu, se centren ara a la façana lateral».

24-4-2025
«Moià acull un Sant Jordi amb els autors locals i els estudiants com a protagonistes. Més enllà de la venda de roses i llibres, pels carrers de la vila es van repartir escriptors i il·lustradors locals. L'alumnat dels centres educatius del poble va llegir poemes en veu alta».

25-4-2025
«Moià vol reactivar el pla per a fer pagar per l'ús del pàrquing subterrani del CAP. Els preus serien de modalitat zona blava, amb dues hores gratuïtes, per fomentar la rotació i evitar que hi hagi qui l'utilitzi de manera gairebé permanent».

3-5-2025
«L'artista que va ficar Franco en una nevera serà a l'Ex Abrupto. El madrileny Eugenio Merino i Indecline estrenaran una *performance* de caràcter polític al festival moianès, que se celebrarà el 4 i 5 de juliol».

18-5-2025
«Podem llegir un pergamí de fa set segles, però, en el futur, podrem llegir un DVD?», entrevista a Ramon Tarter Fonts, director de l'Arxiu de Moià.

20-5-2025
«Monistrol de Calders dona llum verd al gran cementiri xinès. La previsió és tenir-ne enguany el projecte executiu, per fer-ne la tramitació urbanística el 2026 i que es comenci a fer realitat d'aquí a uns dos anys.

23-5-2025
«Unió de Pagesos interposa un contenciós contra el permís per a una planta solar a Calders. Segons sosté el sindicat agrari, l'administració ha fet cas omís dels reiterats advertiments i recursos que s'han anat presentant al llarg de la seva tramitació».

ara

20-4-2025
«Marcel·lí Antúnez confronta el capitalisme tecnològic amb la natura. L'artista organitza la manifestació performativa, "Natura Centrum Est", al festival Sismògraf d'Olot».

EL PUNT AVUI+

7-5-2025
«El model de prevenció d'incendis és un model d'èxit», entrevista a Josep Antoni Mur, inspector en cap del cos d'Agents Rurals de la Generalitat de Catalunya.

MOIÀ
Avda. Zona Industrial, s/n
Tels. 93 830 12 25
93 820 77 77

AVINYÓ
Antoni Prat, s/n
Tel. 93 838 72 78

SANT QUIRZE SAFAJA
Ctra. de Mollet-Moià
Km. 25,400

MOV. DEMOGRÀFIC / NECROLÒGIQUES

Naixements

Isabella Suroou Singh Mosquera, filla de Raubir i de Cristina, dia 26 d'abril.

Júlia Aranyó Clopés, filla d'Òscar i de Neus, dia 30 d'abril.

Manmeet Kaur, fill de Sukhwinder i de Jaswant, dia 4 de maig.

Defuncions

Maria Lourdes Casacuberta Guzmán, de noranta anys, vídua de Jaume Estebanell, dia 16 d'abril.

Dolors Arisa Aliberch, de setanta-cinc anys, dia 26 d'abril.

Dolors Roca Sallas, de noranta-sis anys, vídua de Josep Gomà, dia 27 d'abril, a Sant Guim de Freixenet.

Pere Roca Farràs, de vuitanta-set anys, dia 4 de maig.

Concepció Franquesa Cirera, de noranta-cinc anys, vídua de Pere Forcada, dia 14 de maig.

Dolors Corominas Pedrals, de noranta-cinc anys, dia 17 de maig.

Rosalina Porcar Barreda, de norantatres anys, dia 18 de maig.

A la Dolors

Pere Gomà i Roca

Text llegit en l'enterrament de Dolors Roca i Sallas (que morí el dia 27 d'abril a noranta-sis anys), nascuda al Molí del Perer, casada amb Josep Gomà i Canela, difunt. Missa funeral a Sant Guim de Freixenet, 29 d'abril del 2025.

La Dolors va néixer a prop del bosc, al peu d'una riera i enmig del soroll i la pols d'un molí fariner. Va créixer al voltant dels pares, avis, oncles i ties i així va conèixer uns valors que ha servat tota la vida. Allà va aprendre a estimar.

La Dolors es va fer gran i per amor va deixar el seu món i va arrelar en terres llunyanes. Va arribar dalt d'un tren de carbó amb una maleta petita, amb poca armilla i un cor molt gran. Amb el Pepito van construir una família entre l'olor del pa tendre i el xiulet del tren, amb els seus dubtes, pors i febleses, com tothom. Va ser una heroïna i un puntal com tantes altres dones que van tirar el país endavant en aquells temps difícils, de penúria general.

La Dolors ha estat una dona valenta malgrat la seva aparent feblesa. Ha estat coherent amb el que pensava, el que sentia, el que deia i el que feia. La seva vida ens parla. Ha plorat amb els qui ploren i ha estat feliç amb els qui estan contents. Ha estat generosa, agraïda, disposada a servir, cercant sempre la reconciliació i la pau. Ens ha regalat joia, força, seny, esperança.

Portava una llum al cor que s'escampava al seu voltant. Els seus dies fan olor de benaurança. A la Dolors no li feia por la mort, en parlava amb naturalitat, estava serena i preparada. Va entendre que la mort formava part de la vida, que era un pas necessari per a arribar a una pau definitiva, en un lloc on sentia el desig de trobar els éssers més estimats. Amb això ens estava dient: no ploreu, allà on vaig, avui, hi ha festa grossa.

Dolors, avui estem tristos i també contents per la vida que has tingut i per haver-la compartida amb nosaltres. El teu exemple ens interpel·la i ens mostra el camí. Mentre algú pensi en tu o parli de tu, estaràs amb nosaltres, un record que ens esperona i ens reconforta. Gràcies, per donar-nos la teva vida, per estimar-nos sempre sense reserves.

DADES METEOROLÒGIQUES

Estació pluviomètrica de l'Escola Pia

LATITUD 41º 48' 53'' N LONGITUD 2º 5' 44'' ALTITUD 741 m

ABRIL 2025

DÈCADA	TEMPERATURES			ESTAT DEL CEL			VENT	PLUJA	
	Màx.	Min.	Mit.	Serens	Coberts	Núvols	Dominant	Parcial	TOTAL
De l'1 al 10	17,4	8,2	12,8	5	1	4	SSE	2,2	
De l'11 al 20	15,8	6,4	11,1	2	1	7	S	19,2	
Del 21 al 30	17,4	7,8	12,6	1	1	8	SE	51,4	72,8

MAIG 2025

DÈCADA	TEMPERATURES			ESTAT DEL CEL			VENT	PLUJA	
	Màx.	Min.	Mit.	Serens	Coberts	Núvols	Dominant	Parcial	TOTAL
De l'1 al 10	17,5	9,0	13,3	0	0	10	S	53,0	
De l'11 al 20	20,0	9,4	14,7	2	0	8	S	28,2	
Del 21 al 31	23,4	12,4	17,9	7	0	4	SE	1,6	82,8

COMPARATIVA ABRIL-MAIG 1925 - 2025

	Abril 1925	Abril 2025	Maig 1925	Maig 2025
Mitjana de les màximes	14,5	16,9	17,8	20,4
Mitjana de les mínimes	4,2	7,5	7,8	10,4
Temperatura mitjana	9.3	12,2	12,8	15,4
Màxima absoluta	20,0	20,8	25,0	28,3
Mínima absoluta	1,0	2,2	2,0	4,9
Pluja mensual	32,6	72,8	74,6	82,8
Pluja màxima en un dia	9,2	18,8	29,7	14,0
Dies de pluja	3	12	14	18

Les dades meteorològiques de Moià actualitzades cada 15 minuts (i les dades històriques des de l'any 2006) es poden consultar a la web gestionada per la família de Carles Illa i Casanova, *MeteoMoia.cat*. També es pot seguir al Twitter (@MeteoMoia), al Facebook (Meteo.Moia) i a Instagram (@elmoianes).

NOTA DE LA REDACCIÓ

Totes les persones i entitats que vulguin fer-nos arribar articles, cròniques, informacions, etc. per al pròxim número de LA TOSCA, ens ho poden fer arribar fins al dia **10 de juliol**, a través del correu electrònic latosca@latosca.cat o bé deixant-nos-ho a la nostra bústia, a Can Carner.

DENTIBLANC

El dentifrici amb extracte de papaia, d'enèrgica acció emblanquidora.

DENTS NETES, BLANQUES I BRILLANTS

Demani consell farmacèutic.

CONSELL COMARCAL I CONSORCI DEL MOIANÈS

UNIVERSITAT D'ESTIU DEL MOIANÈS

Del 30 de juny al 6 de juliol

UNIVERSITAT D'ESTIU RAMON LLULL 2025

Comparteix experiències, comparteix coneixement.

CURS DE PATRIMONI I HISTÒRIA: LES INFRAESTRUCURES DE MOBILITAT DEL MOIANÈS AL LLARG DEL TEMPS (15h)*

Ens centrarem en les xarxes de comunicació i transport que han configurat la nostra comarca i l'estat de les quals (o la seva absència) ha condicionat el seu desenvolupament.

Del 30 de juny al 4 de juliol - A diferents municipis del Moianès.

Taula rodona: EL FUTUR DE LES INFRAESTRUCTURES DE MOBILITAT DEL MOIANÈS

- Què hem après de les obres de la C-59?
- Cap on avança la comarca?

ACTIVITAT GRATUÏTA

Dimarts, 1 de juliol - Castellterçol

CURS EINES DE MILLORA PER A LA VIDA EMOCIONAL (15h)*

La vinculació personal, el poder de la paraula i els relats, l'evolució neural i la IA i la seva vinculació amb un lideratge transformador.

Del 30 de juny al 4 de juliol - Moià.

*** Preu dels cursos:**

- 60 € curs sencer.
- Preu 1 sessió: 15 € (possibilitat d'inscriure's a sessions individuals).

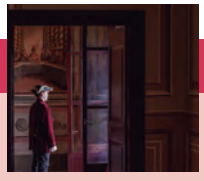

VISITES NARRADES A LA CASA – MUSEU RAFAEL CASANOVA

Coneix i gaudeix de la Casa – Museu des d'un altre punt de vista! Gratuïtes!

Diumenge, 6 de juliol – Moià.

Consulta el programa sencer a la web: www.ccmoianes.cat

Més informació i inscripcions: ccmn.cultura@ccmoianes.cat / 93 830 14 18

Blanquerna Universitat Ramon Llull · Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport · Consell Comarcal del Moianès · Consorci del Moianès · 30 10 moianès · Associació Cultural Modilianum · Generalitat de Catalunya · Diputació Barcelona

20145160